

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

רע"א 1394/24

לפני: כבוד השופט עופר גרוסקופף
כבוד השופט יחיאל כשר
כבוד השופטת רות רוזן

המבקשת: אופטיקה הלפרין בע"מ

נגד

המשיבה: כוכב זיס

המתיעצבת להליך: היועצת המשפטית לממשלה

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מיום 21.12.2023 בת"צ 10221-02-15 שניתנה על ידי כבוד השופטת מיכל אגמון-גונן

תאריכי הישיבות: כ"ד באדר ב' התשפ"ד (3.4.2024)
כ' בשבט התשפ"ה (18.2.2025)

בשם המבקשת: עו"ד אמיר דולב; עו"ד יוסי אטינגר;
עו"ד יגאל כהן; עו"ד תמר וייסבך

בשם המשיבה: עו"ד שחר סקברר; עו"ד נמרוד גרון

בשם היועצת המשפטית לממשלה: עו"ד ענת אלבק

פסק-דין

השופט עופר גרוסקופף:

ענייניו של הליך זה בהחלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטת מיכל אגמון-גונן) בת"צ 10221-02-15 מיום 21.12.2023, בה נדחתה בקשה לאישור הסדר פשרה בתובענה ייצוגית.

לאחר שקיימתי דיון בבקשת רשות הערעור, ביום 10.4.2024 הגישו הצדדים הסכם פשרה מתוקן, אשר הועבר להתייחסות היועצת המשפטית לממשלה. בעקבות התייחסות זו התקיים בפניי דיון נוסף, ובסופו הסכימו הצדדים להליך לבצע מספר שינויים נוספים בהסדר הפשרה, נוכח עמדת היועצת המשפטית לממשלה. כפי שיפורט

להלן, בכפוף לשינויים אלה, אציע לחברי ולחברתי כי נאשר את הסדר הפשרה המתוקן, ובהתאם, נפסוק למשיבה ובאי הכוח המייצגים גמול ושכר טרחה מתאימים, תוך הפחתה מסוימת ביחס להמלצת הצדדים בעניין. אי לכך, בהתאם לסמכות הנתונה לנו לפי תקנה 149(2)(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018, אציע כי נדון בבקשת רשות הערעור כאילו ניתנה הרשות לערער והוגש ערעור לפי הרשות שניתנה. כן אציע כי נקבל את הערעור.

רקע והשתלשלות העניינים

1. במוקד ההליך דנן עומדת טענת המשיבה, גב' כוכב זיס (להלן: התובעת המייצגת), כי עובדי המבקשת, אופטיקה הלפרין בע"מ (להלן: החברה), ביצעו בדיקות ראייה ללקוחות על אף שאינם מוסמכים לעשות זאת, כיוון שאינם אופטומטריסטים מורשים. לטענתה, מדיניות החברה מנוגדת לדין – ובפרט לחוק העיסוק באופטומטריה, התשנ"א-1991 (להלן: חוק האופטומטריה או החוק) הקובע כדלקמן:

זכאות לרישיון

2. (א) המנהל [מנכ"ל משרד הבריאות או מי שהוא הסמיך לכך] יתן רישיון לעסוק באופטומטריה למבקש שהוא בעל הכשרה מקצועית באופטומטריה.
- (ב) בעל הכשרה מקצועית באופטומטריה ייחשב מי שהתקיימו בו כל אלה:
 - (1) הוא בעל השכלה באופטומטריה;
 - (2) סיים התמחות שנקבעה בתקנות;
 - (3) עמד בהצלחה בבחינות ממשלתיות שנקבעו בתקנות.

ייחוד העיסוק והכינוי

5. (א) לא יעסוק אדם באופטומטריה ולא ישתמש בתואר אופטומטרי או תואר דומה המרמז על היותו אופטומטרי אלא אם כן יש בידו רישיון לפי חוק זה.
- (ב) הוראת איסור העיסוק באופטומטריה כמפורט בסעיף קטן (א) לא תחול – [...]
 - (2) על מי שמתמחה בעבודה מעשית באופטומטריה בפיקוחו ובהדרכתו של אופטומטרי מורשה או של רופא מורשה.

אם כן, חוק האופטומטריה קובע כי אדם לא יעסוק באופטומטריה (כהגדרתה בסעיף 1 לחוק, הכוללת ביצוע בדיקות ראייה) אלא אם הוא מחזיק ברישיון לעשות כן (להלן: הוראת ייחוד העיסוק). קבלת רישיון לעסוק באופטומטריה מוסדרת בסעיף 2 לחוק, הקובע כי מנכ"ל משרד הבריאות יעניק רישיון למי שהוא בעל השכלה בתחום,

עמד בהצלחה בבחינות ממשלתיות בנושא, וכן "סיים התמחות שנקבעה בתקנות". לבסוף, בהוראת ייחוד העיסוק קיים חריג – המתיר ל"מתמחה בעבודה מעשית באופטומטריה" לעסוק במקצוע, אף שאינו בעל רישיון לעשות כן, וזאת בתנאי שהוא עובד תחת פיקוחו והדרכתו של אופטומטריסט מורשה או רופא (להלן: חריג ההתמחות).

2. ביום 11.2.2015 הגישה התובעת המייצגת בקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד החברה, בהתאם לפרט 1 בתוספת השנייה לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 שעניינו בתביעה נגד "עוסק [...] בקשר לענין שבינו לבין לקוח, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו" (להלן: בקשת האישור ו-חוק תובענות ייצוגיות, בהתאמה). בבקשת האישור נטען כי התובעת המייצגת עברה שתי בדיקות ראייה בידי עובד שאינו אופטומטריסט מוסמך (מבלי שעובדה זו גולתה בפניה) ורכשה משקפי ראייה בהמלצתו, אלא שהמשקפיים לא תיקנו את ראייתה, ואף גרמו לה לכאבי ראש ולתופעות לוואי נוספות. בבקשת האישור נטען כי התנהלות זו של החברה מהווה רשלנות והפרת חובה חקוקה, בשים לב להוראות חוק האופטומטריה וחוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996; כי היא מטעה את לקוחות החברה, בניגוד לאמור בחוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981; עולה כדי עשיית עושר ולא במשפט; וכן מנוגדת לחובות החברה לפי דיני החוזים. התובעת המייצגת ביקשה לכלול בקבוצה המיוצגת את כל לקוחות החברה שעברו, ב-7 השנים האחרונות, בדיקת ראייה בידי עובד של החברה שאינו אופטומטריסט מורשה (להלן: עובדים נעדרי רישיון ו-הקבוצה המיוצגת, בהתאמה). הסעד שהתבקש כלל פיצוי בגין נזק לא ממוני בשל פגיעה באוטונומיה, וכן השבה לקבוצה המיוצגת של הסכומים אותם חסכה החברה על ידי העסקת העובדים נעדרי הרישיון חלף העסקת אופטומטריסטים מורשים. בנוסף התבקשו צווים הצהרתיים הכוללים איסור על החברה להמשיך ולפעול בניגוד לדין.

3. תשובת החברה לבקשת האישור הוגשה ביום 17.11.2016. החברה דחתה את הטענות להפרת חוק האופטומטריה וגרסה כי העובדים נעדרי הרישיון הם, למעשה, מתמחים שהשלימו לימודים בתחום במוסד בארץ או בחו"ל, וכי הם פועלים בהתאם לחריג ההתמחות הקבוע בהוראת ייחוד העיסוק. החברה טענה כי מצב זה שכיח בכל רשתות האופטיקה בארץ. הוסבר כי על אף שחוק האופטומטריה נחקק בשנת 1991 טרם הותקנו תקנות המסדירות את ביצוע ההתמחות לפי החוק (הקובע כזכור כי אחד התנאים לקבלת רישיון הוא השלמת "התמחות שנקבעה בתקנות" (סעיף 2(ב)(2) לחוק)). חרף מחדל זה, נטען כי אין כל פסול במדיניות המאפשרת לבוגרי לימודים בתחום, ובהם

עולים חדשים רבים, להתמחות בעבודה מעשית, ובלבד שהדבר נעשה תחת פיקוח והדרכה של אופטומטריסט מורשה (או רופא).

4. עוד בטרם הגישה החברה את תשובתה לבקשת האישור החלו בין מגישי בקשת האישור והחברה (להלן: הצדדים) מגעים לפשרה – מגעים אשר נמשכו במקביל לניהול ההליך בעשור האחרון, ואשר הניבו, הלכה למעשה, שישה הסדרי פשרה. עניינו של ההליך דנן באחרון שבהם, אך למען שלמות התמונה אתייחס בקצרה להסדרי הפשרה הקודמים. ארבעת הסדרי הפשרה הראשונים הוגשו בשנים 2015-2018, עובר להכרעה בבקשת האישור. הסדרים אלה כללו פיצוי לציבור בדמות הטבה ללקוחות החברה בעת רכישת מוצרים בסניפיה (בהסדרים השונים נקבעו מנגנונים שונים למתן ההטבה). השווי המוערך של ההטבה, בארבעת ההסדרים הראשונים, עמד על 1 מיליון ש"ח. עם זאת, ההסדרים לא כללו התחייבות של החברה כי עובדים נעדרי רישיון יפסיקו לבצע בדיקות ראייה בסניפיה.

בהתאם לסעיף 18(ג) לחוק תובענות ייצוגיות הועברו הסדרי הפשרה להתייחסות היועץ המשפטי לממשלה דאז (להלן: היועמ"ש או היועצת, לפי העניין), ולפי סעיף 18(ד) לחוק תובענות ייצוגיות הוא התנגד לכל ארבעת הסדרי הפשרה הראשונים. הטעם המרכזי להתנגדות היה העובדה כי הסדרי הפשרה אינם מונעים מהחברה להמשיך ולהעסיק עובדים נעדרי רישיון בביצוע בדיקות ראייה, וזאת על אף שהדבר כרוך, לכאורה, בהפרת הדין החל. בעקבות התנגדות היועמ"ש קיים בית המשפט קמא מספר דיונים, בהם דנו הצדדים באפשרות להגיע להסדר פשרה משופר. בסופו של יום, ולאחר שהיועמ"ש הודיע על התנגדותו להסדר הפשרה הרביעי, משכו הצדדים את הבקשה לאישור הסדר פשרה זה, ובית המשפט קמא דן בבקשת האישור לגופה.

5. ביום 16.3.2021 ניתנה החלטת בית המשפט קמא (כב' השופטת אסתר נחליאלי חיאט), המאשרת את ניהול התובענה כייצוגית (להלן: החלטת האישור). בית המשפט קמא הדגיש את חוסר ההיגיון במצב שנוצר, ובו גם בחלוף 30 שנה ממועד חקיקת חוק האופטומטריה טרם הותקנו מכוחו תקנות לעניין אופן ביצוע התמחות. בהמשך כחן בית המשפט, לאור תכליות החוק, את עמדות הצדדים באשר לדרך יישומו בהיעדר תקנות, וסבר כי יש לדחות את פרשנות החברה, לפיה במצב זה היא רשאית להעסיק עובדים נעדרי רישיון כמתמחים. בית המשפט הדגיש כי ניתן היה לצפות מהחברה ליידע את לקוחותיה כאשר בדיקת ראייה מבוצעת על ידי עובד נעדר רישיון, בשים לב לחשיבותו של מידע זה ולפערי המידע בין הצדדים. בהמשך לכך, מצא בית המשפט המחוזי כי

התנאים הדרושים לאישור תובענה כייצוגית מתקיימים, וכפועל יוצא קיבל את בקשת האישור, ופסק הוצאות בסך 40,000 ש"ח לתובעת המייצגת בגין הליך הדיון בבקשת האישור.

6. על החלטת האישור הוגשה בקשת רשות ערעור לבית משפט זה, אשר נדחתה על ידי השופטת ענת ברון בהחלטה מיום 3.3.2022 (להלן: בקשת רשות הערעור הקודמת). בית המשפט קבע כי נוכח תכליתו המרכזית של חוק האופטומטריה – הגנה על שלום הציבור ובריאותו – לא ניתן לקבל את פרשנות החברה, המאפשרת לה להחליט בעצמה מה יהיה הרף המקצועי אשר בו יידרשו לעמוד מתמחים (שכן, בהיעדר תקנות, לא נקבעו עקרונות אחידים בדבר משך ההתמחות, טיב הפיקוח, רמתם המקצועית של המתמחים וכדומה). כן דחה בית המשפט את הטענות שהעלתה החברה ביחס לקיומה של הטעיה, וביחס לעילות התביעה האחרות עליהן התבססה בקשת האישור. לבסוף, הבהיר בית המשפט כי "קשה להלום מצב שבו חוק שבליבת תכליתו ניצבת בריאות הציבור, נותר ללא תקנות מתאימות במשך למעלה מ-30 שנה" (שם, בפסקה 24). כן ציין בית המשפט את המצב האנומלי שהתברר במהלך הדיונים בהליך – ולפיו, בהיעדר תקנות, ניתנים רישיונות לעסוק באופטומטריה לכל מי שהשלים את לימודיו בתחום ועבר בחינת הסמכה (ולפיכך, עומד בתנאים לקבלת רישיון שבסעיפים 2(ב)(1) ו-2(ב)(3) לחוק), אף אם לא ביצע התמחות (כנדרש לפי סעיף 2(ב)(2) לחוק).

7. במהלך הדיון בתובענה הייצוגית גופה הסכימו הצדדים להמלצת בית המשפט המחוזי לפנות להליך גישור בפני השופט (בדימ') יצחק ענבר, ובסופו הגישו, ביום 26.3.2023, בקשה לאישור הסדר פשרה אליו הגיעו במסגרת הליך הגישור (להלן: הסדר הפשרה החמישי). הסדר הפשרה כלל פיצוי לציבור, בחלוקה לשני רכיבים, וכן התייחסות לסוגיית ההסדרה העתידית – ואלה עיקריו:

- רכיב ההסדרה העתידית: לראשונה הסכימה החברה כי עובדים נעדרי רישיון לא יבצעו מעתה ואילך בדיקות ראייה. הוסכם כי שינוי זה יכנס לתוקף בתוך 3 חודשים מיום אישור הסדר הפשרה בידי בית המשפט (להלן: תקופת ההתארגנות) (סעיף 7 להסדר הפשרה החמישי).
- רכיב ההטבה ללקוחות: החברה תעניק הנחה ללקוחות הרוכשים עדשות מסוג מסוים, שהוא, לדבריה, הסוג הנמכר ביותר בסניפיה (עדשות באינדקס 1.56).

החברה תעניק הנחות אלה בסכום כולל של 8.2 מיליון ש"ח, ובמשך 36 חודשים או עד למימוש המלא. ככל שבתום שנה ממועד אישור הסדר הפשרה יתברר כי היקף מימוש ההטבה נמוך מ-30% תוכל החברה להחיל את ההטבה ללקוחות על מוצר נוסף, לבחירתה, שיימכר אף הוא במחיר סמלי או יינתן בחינם (להלן: ההטבה על המוצר הנוסף). ככל שבתום 36 חודשים לא תמומש מלוא ההטבה ללקוחות תעביר החברה את יתרת הסכום לקרן לניהול ולחלוקת כספים שנפסקו כסעד, שהוקמה מכוח סעיף 27א לחוק תובענות ייצוגיות (להלן: הקרן) (סעיפים 10-16 להסדר הפשרה החמישי).

- רכיב התרומה לעמותות: החברה תעניק לעמותות שונות שוברים, בסך 300 ש"ח כל אחד, למימוש בסניפי החברה בתוך שנה ממועד הנפקתם. הסכום הכולל של השוברים יעמוד על 2.6 מיליון ש"ח, והעמותות תהיינה רשאיות לחלקם בהתאם לשיקול דעתן (להלן: השוברים). מחצית מהשוברים יחולקו בתוך חודשיים מאישור הסדר הפשרה, ומחציתם יחולקו שנה לאחר מכן. החברה התחייבה כי במהלך תקופת מימוש השוברים היא תציע בסניפיה, בין יתר המוצרים, גם משקפי ראייה במחיר שאינו עולה על 300 ש"ח, כך שניתן יהיה להשתמש בשוברים בכדי לרכוש משקפיים ללא עלות נוספת. כן התחייבה החברה לספק בדיקת ראייה חינמית לרוכשים באמצעות השוברים. ככל שלא ימומשו מלוא השוברים – הסכום שלא ימומש יצטרף לסכום הפיצוי שיינתן במסגרת רכיב ההטבה ללקוחות (סעיפים 17-24 להסדר הפשרה החמישי).

- גמול ושכר טרחה: הצדדים הסכימו להמליץ לבית המשפט לקבוע את הגמול ושכר הטרחה לתובעת המייצגת ובאי הכוח המייצגים על סך של 170,000 ש"ח ו-2,330,000 ש"ח, בהתאמה. הצדדים ביקשו כי שכר הטרחה ישולם במספר מועדים – הראשון שבהם כחודש לאחר אישור הסדר הפשרה, והאחרון שבהם 36 חודשים לאחר מכן (סעיפים 38-40 להסדר הפשרה החמישי).

- ויתור ומעשה בית דין: הקבוצה המיוצגת הוגדרה ככוללת את "כלל הלקוחות אשר גורם מטעם ה[חברה] שאינו אופטומטריסט מוסמן כדין ביצע בהם בדיקות עיניים", וזאת החל מ-7 שנים לפני הגשת בקשת האישור ועד למועד אישור הסדר הפשרה. הוסכם כי עם אישור הסדר הפשרה יוותרו חברי הקבוצה, באי

כוחם וכל גורם מטעמם כלפי החברה וגורמים הקשורים אליה על כל טענה, סעד או עילת תביעה הקיימים או אשר יתקיימו ביחס לכלל הטענות שהוזכרו בבקשת האישור, כתב התביעה שצורף לה או בהחלטת האישור (סעיפים 30-29 להסדר הפשרה החמישי).

בהתאם לסעיף 18 לחוק תובענות ייצוגיות, הועבר הסדר הפשרה החמישי ליועצת ולמנהל בתי המשפט והודעה בעניין ההסדר פורסמה במספר עיתונים יומיים. היועצת, בתגובתה מיום 20.6.2023, לא הביעה התנגדות להסדר הפשרה החמישי אך העירה כי ראוי שהחברה תתחייב שעובדים נעדרי רישיון יימנעו מביצוע כלל הפעולות המחייבות רישיון לפי חוק האופטומטריה (בעוד שבהסדר הפשרה החברה התחייבה רק כי עובדים נעדרי רישיון לא יבצעו בדיקות ראייה). הצדדים להסדר הפשרה הביעו את הסכמתם לתיקון זה.

8. ביום 21.12.2023 דחה בית המשפט קמא (כב' השופטת מיכל אגמון-גונן, אליה הועבר הטיפול בתיק לאחר פרישת המותב הקודם לגמלאות) את הבקשה לאישור הסדר הפשרה החמישי (להלן: ההחלטה בהסדר הפשרה החמישי). בהחלטתו התמקד בית המשפט קמא בשני קשיים מרכזיים בהסדר הפשרה החמישי: ראשית, בית המשפט מצא כי ברכיב ההטבה ללקוחות קיים קושי ניכר, המאפיין "הסדרי קופונים", הן בשל העובדה שממוש ההסדר יחייב ביצוע עסקה נוספת עם החברה, והן בשל העובדה שקשה לקבוע מהי עלות ההטבה לחברה, שכן החברה ממשיכה להרוויח על כל מוצר שנמכר, אף אם הוא נמכר בהנחה. שנית, בית המשפט קמא הדגיש כי קיים קושי ממשי גם ברכיב התרומה לעמותות, זאת שכן חוק תובענות ייצוגיות מביע העדפה ברורה לתשלום לקרן על פני תרומה לעמותות, מהן מפיקים הנתבעים תועלת שיווקית ומסחרית. תרומה בדמות שוברים מוקשה במיוחד, כך נקבע, שכן מימושם מחייב ביקור בסניפי החברה, ואף מעודד את המשתמשים בהם לרכוש מוצרים נוספים ממנה. נוכח האמור קבע בית המשפט קמא כי הסדר הפשרה אינו מממש את תכליות חוק תובענות ייצוגיות, ופסק כי לא ניתן לאשרו.

על החלטה זו הגישה החברה את בקשת רשות הערעור דנן.

בקשת רשות הערעור וההליכים בבית משפט זה

9. בבקשת רשות הערעור טוענת החברה כי הסוגיות שבהן התמקד בית המשפט קמא אינן מצדיקות את דחיית הסדר הפשרה. אשר לרכיב ההטבה ללקוחות נטען כי הפסיקה אישרה לא אחת שימוש במנגנון פיצוי מסוג זה, וכי רכיב זה מקדם את תכליות חוק תובענות ייצוגיות. החברה הוסיפה כי היא נכונה לוותר על ההטבה על המוצר הנוסף, ככל שבית המשפט יסבור כי לא ראוי לכלול מנגנון זה בהסדר הפשרה. באשר לרכיב התרומה לעמותות טענה החברה כי גם רכיב זה אינו חריג, וקיים גם בהסדרי פשרה רבים אחרים. בהקשר זה, הוטעם, פותחו בפסיקה כללים שונים – כגון איסור על הצגת התרומה כמבצע מכירות ואיסור על תרומה לעמותות בעלות זיקה לאחד הצדדים להליך. לטענת החברה, הצדדים להסדר הפשרה הקפידו למלא תנאים אלו, ומשכך אין לומר כי קיים קושי ברכיב התרומה לעמותות.

בהודעה מטעם התובעת המייצגת, שנמסרה לצד בקשת רשות הערעור, זו מסרה כי היא מסכימה עם האמור בבקשת רשות הערעור.

10. ביום 3.4.2024 התקיים לפניי דיון בבקשת רשות הערעור, ולאחר ששמעו את הערות בית המשפט הסכימו הצדדים להסדר הפשרה להגיש הסדר מתוקן, המתחשב בקשיים שהועלו בהחלטת בית המשפט קמא. בהתאם, ביום 10.4.2024, הגישו הצדדים בקשה מוסכמת מטעמם לאישור הסדר הפשרה החמישי, בכפוף למספר תיקונים (הסדר הפשרה החמישי, בצירוף תיקונים אלו, יכונה להלן: הסדר הפשרה המתוקן):

- רכיב ההטבה ללקוחות: הוסכם כי רכיב ההטבה ללקוחות יבוטל, ובמקומו תעביר החברה לקרן מחצית מהסכום שהוקצה לכך – סך של 4.1 מיליון ש"ח, במסגרת 4 תשלומים שווים (רכיב זה יכונה להלן: רכיב התשלום לקרן). התשלום הראשון יועבר בתוך 12 חודשים מאישור הסדר הפשרה המתוקן ויתר התשלומים יועברו בהפרשים של 12 חודשים זה מזה. עוד הוסכם כי התשלומים לא יישאו הפרשי הצמדה וריבית.
- רכיב התרומה לעמותות: הוסכם כי סכום הזיכוי של כל אחד מהשוברים שייתרמו לעמותות יעמוד על 500 ש"ח, במקום 300 ש"ח (מבלי לשנות את

סכום הפיצוי הכולל – 2.6 מיליון ש"ח). כן הוסכם כי השוברים ייתרמו ב-3 פעימות – בתוך 60 יום ממועד אישור הסדר הפשרה, 12 חודשים לאחר מכן, ו-12 חודשים נוספים לאחר הפעימה הקודמת. עוד הוסכם כי החברה רשאית להקדים את המועדים או להגדיל את סכומם של השוברים, לפי מידת מימושם. לבסוף, הוסכם כי ככל שהשוברים לא ימומשו במלואם בתום התקופה – יתרת הסכום תועבר לקרן.

- גמול ושכר טרחה: הוסכם כי הסכומים שהומלצו בהסדר הפשרה החמישי יופחתו. הצדדים ימליצו לבית המשפט על גמול בסך 70,000 ש"ח לתובעת המייצגת, ושכר טרחה לבאי הכוח המייצגים בסך 1,520,000 ש"ח. כן הוסכם כי הגמול ומחצית משכר הטרחה ישולמו בתוך 30 יום מאישור הסדר הפשרה, ויתרת שכר הטרחה תשולם במספר תשלומים, כשהאחרון שבהם יועבר לצד התשלום האחרון לקרן. הצדדים הסכימו כי לשכר הטרחה יתווספו הצמדה וריבית ממועד אישור הסדר הפשרה ועד מועד התשלום בפועל.

11. הסדר הפשרה המתוקן הועבר להתייחסות היועצת, וזו הוגשה, לאחר מספר ארכות, ביום 24.9.2024 (להלן: עמדת היועצת). היועצת הבהירה כי לא מצאה לנכון להגיש התנגדות להסדר הפשרה המתוקן, וזאת על אף, שלדבריה, קיים קושי בהפחתה המשמעותית של גובה רכיב התשלום לקרן, לעומת גובה רכיב ההטבה ללקוחות (4.1 מיליון ש"ח, לעומת 8.2 מיליון ש"ח), וחרף הקשיים האינהרנטיים הכרוכים ברכיב התרומה לעמותות – אשר הביאו את המחוקק להגביל אפשרות זו בסעיף 20(ג)(2) לחוק תובענות ייצוגיות. בצד זאת, היועצת סברה כי קיים קושי מיוחד בשני היבטים של ההסדר: ראשית, לטענת היועצת, אין להלום מצב בו תשלומי החברה לקרן ייפרסו על פני 4 שנים אך לא יישאו הפרשי הצמדה וריבית, תוך שחיקת ערכו הריאלי של הפיצוי. זאת, בפרט, כאשר הצדדים הסכימו כי לשכר הטרחה לבאי הכוח המייצגים, שישולם במקביל, יצורפו הצמדה וריבית. שנית, היועצת טענה כי אין לאמץ את המלצות הצדדים באשר לגמול ושכר טרחה. היועצת גרסה כי לצורך קביעת גובה הגמול ושכר הטרחה יש להתחשב רק, או בעיקר, ברכיב התשלום לקרן, ולהתחשב באופן חלקי בלבד ברכיב התרומה לעמותות. זאת, נוכח הקושי לאמוד את העלות הכלכלית האמיתית של רכיב אחרון זה לחברה. בהמשך לכך, ציינה היועצת כי הגמול ושכר הטרחה המוצעים עומדים על שיעור של 39.7% מגובה רכיב התשלום לקרן, ולפיכך טענה כי ככל שתתקבל עמדתה, יהיה צורך להפחית אחוז זה על מנת לעמוד בשיעורים המקובלים בפסיקה. עוד ציינה היועצת מספר שיקולים נוספים שבהם, לשיטתה, יש להתחשב לצורך פסיקת גמול ושכר

טרחה, ובהם: הסכמת התובעת המייצגת, באופן חוזר ונשנה, לארבעה הסדרי פשרה שלא כללו הסדרה עתידית משמעותית; והעובדה כי הסדר הפשרה המתוקן אינו כולל פיצוי ישיר לקבוצה המיוצגת, חרף סיכוייה הגבוהים של התובענה הייצוגית להתקבל (כשים לב לכך שהן בית המשפט המחוזי והן בית המשפט העליון דחו את טענות החברה נגד בקשת האישור). לבסוף, ביקשה היועצת להורות על העברת ההפרש בין הסכומים המומלצים בהסדר הפשרה המתוקן ובין הגמול ושכר הטרחה הסופיים שייקבעו כתשלום נוסף לקרן.

נוכח האמור לעיל, הבהירה היועצת כי אינה מביעה עמדה ביחס לגוף הסדר הפשרה המתוקן, וזאת בכפוף לכך שתתקבל עמדתה ביחס לצירוף הצמדה וריבית לרכיב התשלום לקרן וביחס להמלצה בדבר גמול ושכר טרחה.

12. בדיון נוסף שנערך ביום 18.2.2025, לבקשת הצדדים, הללו התייחסו בעל-פה לעמדת היועצת (להלן: הדיון מיום 18.2.2025). בא-כוח החברה הותיר לשיקול דעת בית המשפט את הערת היועצת באשר להוספת הפרשי הצמדה וריבית לרכיב התשלום לקרן. עוד הבהיר בא-כוח החברה כי היא הפסיקה להעסיק עובדים נעדרי רישיון בביצוע בדיקות ראייה זה מכבר (החל משנת 2024), ומשכך, אין לה עוד צורך בתקופת ההתארגנות שנקבעה בהסדר הפשרה המתוקן.

13. בדיון זה, אם כן, הוסכם (בכפוף לשיקול דעת בית המשפט) על שני שינויים בהסכם הפשרה המתוקן: הוספת הפרשי הצמדה וריבית לרכיב התשלום לקרן, החל ממועד אישור הסדר הפשרה ועד מועד התשלום בפועל (פרוטוקול הדיון מיום 18.2.2025, עמ' 7, ש' 13-14), והחלת רכיב ההסדרה העתידית באופן מיידי, ללא תקופת התארגנות (שם, בעמ' 3, ש' 2-4, ובעמ' 7, ש' 12).

עוד יצוין כי ביום 21.4.2025 מסרו הצדדים, לבקשת בית המשפט, הודעה מוסכמת בה הודיעו על הסכמתם לכך "שהקבוצה המיוצגת, עליה יחול הסדר הפשרה לא תכלול לקוחות [החברה] אשר נגרם להם נזק גוף של ממש בעקבות ביצוע בדיקה בידי גורם שאינו מחזיק ברישיון לעסוק באופטומטריה ככל שיש כאלה" (כאשר החברה הבהירה שלא ידוע לה על קיומם של לקוחות כאלה בעבר או בהווה).

הסדר הפשרה המתוקן, לאחר ביצוע כלל השינויים הללו, ייקרא מעתה: הסדר הפשרה הסופי.

14. לאחר שבחנתי את הסדר הפשרה הסופי ושמעתי את עמדות הצדדים, מצאתי כי מדובר בהסדר ראוי, הוגן וסביר וכי בנסיבות העניין הוא משרת את חברי הקבוצה המיוצגת. על כן, בהתאם לסעיף 19(א) לחוק תובענות ייצוגיות – אציע לחברי לאשרו ולתת לו תוקף של פסק דין.

הערה: לאחר שהוגש הסדר הפשרה החמישי לבית המשפט המחוזי הוא הורה לצדדים, ביום 29.3.2023, לפעול לפי התנאים הקבועים בסעיף 18 לחוק תובענות ייצוגיות לאישור הסדר פשרה, ובתוך כך למסור הודעה ליועצת ולמנהל בתי המשפט וכן לפרסם הודעות בדבר ההסדר בעיתונים. לא ראיתי לנכון לחייב את הצדדים לבצע מחדש הליך זה, והסתפקתי בהעברת הסדר הפשרה המתוקן להתייחסות היועצת, שכן תיקונים אלו נעשו לפי המלצת בית המשפט, ובשים לב לכך שהיועצת היא הגורם היחיד שהתנגד להסכם הפשרה החמישי (לסמכות בית המשפט להורות על אישור הסדר פשרה שגובש בהמלצתו, מבלי להידרש למלוא התנאים המנויים בסעיפים 18-19 לחוק תובענות ייצוגיות, ראו רע"א 8479/02 טבו נ' רשות שדות התעופה בישראל (15.12.2008), והשוו להליכים שננקטו ברע"א 4129/14 דור כימיקלים בע"מ נ' גילמן (2.4.2015) וברע"א 8156/22 ניר נ' העמותה למען עתיד טבעוני (5.11.2023)).

אישור הסדר הפשרה

15. ביסוד הליך אישור הסדר פשרה מצוי הצורך להתמודד עם "בעיית הנציג" – סוגיה המלווה את כל שלביו של ההליך הייצוגי, ונעשית חריפה במיוחד במצבים בהם מסתיים ההליך בהסדר פשרה, כאשר הנתבעת ומייצגי הקבוצה (ובפרט, באי הכוח המייצגים) עוברים לשתף פעולה זה עם זה. בשלב זה, עשויים הנתבעת ומייצגי הקבוצה להסכים, ביניהם, על הסדר פשרה הכולל גמול ושכר טרחה משמעותיים, לצד פיצוי מינורי לקבוצה המיוצגת – הסדר המיטיב עם שני הצדדים, אך מרע את מצבם של חברי הקבוצה המיוצגת, הנותרים בגדר "נוכחים נפקדים" בהליך (ע"א 1582/20 חלפון נ' שמן משאבי נפט וגז בע"מ, פסקה 66 (29.12.2021) (להלן: עניין חלפון); ע"א 1439/20 דקל נ' בירנבוים, פסקה 35 (26.7.2022) (להלן: עניין בירנבוים); ע"א 7771/21 מיטב דש גמל ופנסיה בע"מ נ' גרינברג, פסקה 10 (3.7.2023)). לפיכך, סעיף 19 לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי בית המשפט יאשר הסדר פשרה בהתקיים שני תנאים מרכזיים: ראשית, בית המשפט השתכנע כי הסדר הפשרה הוא "ראוי, הוגן וסביר בהתחשב בענינם של חברי

הקבוצה"; ושנית, הוגשה לבית המשפט חוות דעת של בודק, המומחה בתחום בו עוסק ההליך, אשר בחן את היתרונות והחסרונות הכרוכים בהסדר הפשרה. סעיף 19(ב)(1) לחוק תובענות ייצוגיות מתיר לבית המשפט להימנע ממינוי בודק, מטעמים מיוחדים שיירשמו, ובענייננו מצאתי כי טעמים אלה מתקיימים, נוכח העובדה שהסדר הפשרה הסופי מבוסס על המלצות בית המשפט ועל הסכמות שהושגו במסגרת הליך גישור שבוצע בידי מגשר מנוסה ובלתי-תלוי, ובשים לב להתמשכות ההליך (ראו והשוו: עניין חלפון, בפסקה 76; רע"א 2957/17 סופרגו חברה ישראלית להפצת גז בע"מ נ' שוורצמן, פסקה 23 (17.3.2024) (להלן: עניין סופרגו)). על מנת לאשר את הסדר הפשרה הסופי יש להתמקד, אם כן, בבחינת התנאי הראשון.

16. סעיף 19(ג)(2) לחוק תובענות ייצוגיות מונה מספר שיקולים שעל בית המשפט לשקול כשמוגש לאישורו הסדר פשרה, ובהם: הסיכונים והסיכויים הכרוכים בהמשך ניהול התובענה הייצוגית אל מול הסדר הפשרה, על יתרונותיו וחסרונותיו; הפער בין הסעד שניתן לקבוצה המיוצגת בהסדר הפשרה ובין הסעד אותו הייתה צפויה הקבוצה המיוצגת לקבל אם התובענה הייצוגית הייתה מוכרעת לטובתה; השלב שבו נמצא ההליך; והעילות והסעדים שביחס אליהם יוצר הסדר הפשרה מעשה בית דין כלפי חברי הקבוצה המיוצגת. בענייננו, אני סבור כי הסדר הפשרה הסופי הוא אכן ראוי, הוגן וסביר בנסיבות העניין. מספר טעמים מצטברים מובילים למסקנה זו.

17. ראשית, הסדר הפשרה הסופי מתמודד עם הקושי הראשון אליו התייחס בית המשפט קמא בהחלטתו – הפגמים שברכיב ההטבה ללקוחות, אשר הוסר מהסדר הפשרה הסופי. אכן, צדק בית המשפט קמא כשקבע כי לא ברור מה עלותו של רכיב ההטבה ללקוחות מבחינת החברה, וכי, במצב כזה, "לא ניתן לקבוע האם מדובר בסכום מרתיע כנדרש בחוק" (ההחלטה בהסדר הפשרה החמישי, בפסקה 16). מסיבה זו המלצתי לצדדים להמיר את רכיב ההטבה ללקוחות בתשלום לקרן – אף אם גובה התשלום לקרן יהיה נמוך יותר מהשווי הנטען של רכיב ההטבה ללקוחות. זאת שכן עלותו הכלכלית של תשלום לקרן, מבחינת החברה, היא ודאית וברורה, ובהתאם ניתן להעריך גם את מידת ההרתעה שההליך הייצוגי יוצר מפני הפרה עתידית של הדין. בהקשר זה יובהר כי הן רכיב ההטבה ללקוחות שהיווה את עיקר הפיצוי במסגרת הסדר הפשרה החמישי (שנדחה על ידי בית המשפט קמא), והן רכיב התשלום לקרן שעומד ביסוד הסדר הפשרה הסופי (אותו מצאתי לנכון לאשר) אינם מבוססים על מתן טובת ההנאה לחברי הקבוצה המיוצגת, אף לא בקירוב. זאת לאור חוסר האפשרות המעשי לאתר כיום את חברי קבוצה זו – עשרות אלפי לקוחות אקראיים של החברה אשר בדיקות העיניים שביצעו בסניפי החברה בין השנים

2008-2023 נערכו על ידי מי שאינו אופטומטריסט מוסמך. כידוע, במקרה בו לא ניתן לאתר ולפצות את חברי הקבוצה, הרתעה מפני הפרה עתידית של הדין, היא התכלית המרכזית של הסדר הפשרה (ראו והשוו: ע"א 894/22 רז נ' פרייפלד, פסקה 11 (16.3.2023); אביאל פלינט וחגי ויניצקי תובענות ייצוגיות 70-72 (להלן: פלינט וויניצקי)). יפים לעניין זה דבריה של השופטת ענת ברון בע"א 7122/19 היועץ המשפטי לממשלה נ' ממן (11.4.2022):

מובן שמתכונת של פיצוי אישי לכל חבר קבוצה שניזוק עדיפה על פני תשלום לקרן. עם זאת, גם למתכונת של פיצוי לקרן נודע אפקט של הפנמת הנזק על ידי המזיק, היא מגלמת אכיפה של הדין ויוצרת הרתעה מהפרתו – שהן מטרות חשובות של ההליך הייצוגי. בנסיבות אלה ובנקודת הזמן הזו, בחלוף מספר שנים לא מבוטל מהאירועים נושא התובענה ובהינתן הקושי באיתור חברי הקבוצה, אני סבורה שהסדר הפשרה הוא בבחינת הטוב ביותר האפשרי (שם, בפסקה 19).

18. הסדר הפשרה הסופי, אם כן, מתמודד עם הקושי הראשון עליו הצביע, ובצדק, בית המשפט קמא. לעומת זאת, הקושי השני שמנה בית המשפט קמא בהחלטתו נוגע לרכיב התרומה לעמותות – רכיב אשר קיים גם בהסדר הפשרה הסופי. ודוק, ההטבה המוענקת ברכיב זה אינה בגדר "הסדר קופונים", אלא היא שקולה לתרומת מוצרים למטרות חברתיות. אכן, כפי שציין בית המשפט קמא, דרך זו נחותה מבחינת תכליות חוק תובענות ייצוגיות מתרומה לקרן, וזאת בשל הקושי להעריך את העלות האמיתית של ההטבה, והחשש כי ההטבה תועבר לגורמים שהנתבע קשור אליהם ממילא (קשיים אלה הביאו לכך שהמחוקק תיקן לפני כעשור את סעיף 20(ג)(2) לחוק תובענות ייצוגיות, וקבע כי "סעד כספי לטובת הציבור" יועבר לקרן. ראו הצעת חוק תובענות ייצוגיות (תיקון מס' 10) (הסדרי פשרה והסתלקות), התשע"ו-2016, ה"ח הכנסת 116, 117-118). יחד עם זאת, המחוקק לא מצא לנכון לשלול כליל את אפשרות השימוש בה במסגרת הסדרי פשרה, כאמצעי לגישור בין הרצוי לאפשרי. בנסיבות הסדר הפשרה דנן, מצאתי כי הקושי הטמון ברכיב התרומה לעמותות, כשהוא עומד בפני עצמו, אינו מצדיק את דחיית הסדר הפשרה. לעניין זה נתתי דעתי לשיקולים הבאים: רכיב התרומה לעמותות אינו הרכיב המרכזי בהסדר הפשרה (השוו לרע"א 2292/22 ש. שטטוביץ בע"מ נ' רוה, פסקה 22 (12.2.2023) (להלן: עניין שטטוביץ)), שם אושר הסדר פשרה הכולל תרומה לעמותות, בין היתר מאחר שתרומה זו לא הייתה הסעד העיקרי שניתן בהסדר הפשרה; בענייננו לא נקבעו תנאים מכבידים לצורך מימוש השוברים, בשונה מהסדרי פשרה אחרים, ואף נקבע כי יתרת סכום השוברים שלא מומשו תועבר כתשלום לקרן; במסגרת

ההליך בבית משפט זה אף הוסכם על הגדלת הסכום של כל אחד מהשוברים מ-300 ל-500 ש"ח, באופן המקל על מימוש השובר על ידי הזכאים ללא תשלום נוסף – דבר המספק מענה חלקי לאחד הקשיים שציין בית המשפט קמא בהחלטתו. יובהר עם זאת כי לחסרונות של רכיב פיצוי זה יש לתת משקל כאשר נבקש ל"תמחר" אותו כחלק מהגדרת "בסיס החישוב" לצורך קביעת הגמול ושכר הטרחה. לעניין זה אחזור בהמשך הדברים (ראו פסקאות 35-36 להלן).

19. שנית, טעם נוסף לאישור הסדר הפשרה הסופי הוא שהיקף התשלום בו חויבה החברה הוא מספק בעיניי, בהתחשב בעילת התביעה, ובסעד שהתבקש בבקשת האישור. בבקשה לאישור הסדר הפשרה החמישי הסבירו הצדדים כי גובה הפיצוי הכולל (רכיב ההטבה ללקוחות בצירוף רכיב התרומה לעמותות) נקבע בהסתמך על נתוני החברה על מנת לשקף פיצוי מוערך בסך כ-150 ש"ח לכל בדיקת ראייה שבוצעה בידי עובד נעדר רישיון (סעיף 16 לבקשה מיום 26.3.2023). לפי נתוני החברה רכיב התשלום לקרן משקף, אם כן, פיצוי בגובה כ-57 ש"ח לכל בדיקה, וסכום של כ-93 ש"ח בצירוף רכיב התרומה לעמותות. ויוטעם – הסעד המרכזי שהתבקש בבקשת האישור היה פיצוי בלתי-ממוני בגין פגיעה באוטונומיה בסך 100 ש"ח לבדיקה. בנסיבות אלו, נראה כי קיים מתאם סביר בין גובה הפיצוי הראוי (כפי שהוערך בבקשת האישור) ובין גובה הפיצוי שנקבע בהסדר הפשרה הסופי (סעיף 19(ג)(2)(א) לחוק תובענות ייצוגיות. השוו: ע"א 2398/22 שולץ נ' הוט מובייל בע"מ, פסקה 35 לחוות דעתה של השופטת רות רונן (30.11.2022) (בדעת מיעוט, אך לא לעניין זה) (להלן: עניין שולץ); עניין סופרגז, בפסקה (29).

20. שלישית, הסדר הפשרה הסופי מביא לסימומו לא רק את ההליך הייצוגי, אשר התפרש על פני למעלה מעשור, על כל המשמעויות הכרוכות בכך, אלא גם את הפרשה ארוכת-השנים של העסקת עובדים נעדרי רישיון בביצוע בדיקות ראייה, וכולל התחייבות מקיפה מצד החברה בעניין זה. יש לקוות כי בכך גם תונח תשתית ראויה להתנהלות השוק בתחום זה, באופן שמתחרותיה של החברה יסיקו את הלקחים המתבקשים, ויקפידו על כך שבדיקות ראייה, ושאר הפעולות שיוחדו על ידי המחוקק לעיסוק באופטומטריה, יבוצעו על ידן באמצעות אופטומטריסטים מורשים, ובאמצעותם בלבד (למצער עד שיוסדר בדין נושא ההתמחות באופטומטריה).

21. ניתן אומנם לטעון כי כל שעושה הסדר הפשרה הסופי בתחום ההסדרה העתידית הוא לחייב את החברה לציית לדין. לכך יש להשיב בשניים: התשובה האחת

כללית, ונגזרת מתכליות חוק תובענות ייצוגיות; התשובה השנייה פרטנית, וממוקדת בנסיבות התובענה דנן. אפרט.

ברמה הכללית, כאשר נתבע מפר באופן שיטתי את הוראות החוק, הרי שתובענה ייצוגית המביאה אותו לציית לחוק היא בעלת חשיבות ציבורית רבה, ומגשימה מטרה מרכזית של מנגנון התובענות הייצוגיות – "אכיפת הדין והרתעה מפני הפרתו" (סעיף 1(2) לחוק תובענות ייצוגיות).

ברמה הפרטנית, לא ניתן להתעלם מהאנומליה השוררת בשוק, כאשר למעלה מ-30 שנה לאחר חקיקת חוק האופטומטריה, לא קיימות תקנות המסדירות התמחות בתחום זה. גם אם סוגיה זו אינה משליכה ישירות על חובותיה של החברה (ראו פסקאות 19 ו-24 להחלטה בבקשת רשות הערעור הקודמת), יש להתחשב בה בבואנו להעריך את מורכבות ההליך ואת הקשיים שהיו עומדים בפני התובעת המייצגת, לו הייתה מבקשת לנהל את התובענה הייצוגית עד תומה. אומנם סיכוייה של התובענה הייצוגית להתקבל טובים – אפילו טובים מאד. כך, בהחלטה בבקשת רשות הערעור דחתה השופטת ענת ברון את טענות החברה נגד החלטת האישור וקבעה כי "לא ניתן על פניה לקבל את טענות החברה כי העובדים שהיא מעסיקה פועלים בהתאם לחריג ההתמחות [...] משכך, החברה מפרה לכאורה את חוק האופטומטריה" (שם, בפסקה 20). עם זאת, בית המשפט לא הכריע באופן סופי בשאלות הנוגעות לפרשנות חוק האופטומטריה (ראו והשוו: עניין דקל, בפסקה 46), ואף ייתכן כי בעת שהצדדים היו מנהלים את ההליך עד תומו היו מתרחשים שינויים בתשתית המשפטית, לרעתם של חברי הקבוצה המיוצגת (כך, לדוגמה, עובר להחלטת האישור, ביקשה החברה להגיש מסמכים העוסקים בפגישה שקיימו נציגיה עם בכירי משרד הבריאות, ואשר בה, לדבריה, הוחלט על מתן הקלות לעובדים נעדרי רישיון שלמדו אופטומטריה במוסדות בחו"ל. ראו בקשת החברה מיום 12.5.2019 וכן את עמדת היועמ"ש בנושא מיום 18.8.2019). הסדר הפשרה הסופי מאיין סיכונים אלה, בתמורה לתחימת הפיצוי אותו משלמת החברה. זו כמובן מהותו הלגיטימית של הסדר פשרה, ולא אחת נפסק כי "קניית הסיכון יכולה להתייחס לעובדה או לשאלה משפטית השנויה במחלוקת, וכן להתפתחויות עתידיות אפשריות" (עניין חלפון, בפסקה 68. ההדגשה אינה במקור. כן ראו: עניין ממן, בפסקה 20; רע"א 8411/21 פרידמן נ' ניר לינאו סינמה (2006) בע"מ, פסקה 7 (19.7.2022); עניין סופרגז, בפסקה 34).

22. לבסוף, יש להקנות מידה מסוימת של משקל לכך שהיועצת לא התנגדה להסדר הפשרה הסופי, והותירה אותו לשיקול דעת בית המשפט, וכן לכך שלא הוגשו התנגדויות

מטעם חברי הקבוצה המיוצגת להסדר הפשרה החמישי (לאחר שהסדר הפשרה פורסם כדין כל שהוגש לבית המשפט קמא, היה בקשה אחת ליציאה מהקבוצה המיוצגת. ראו והשוו: עניין גילמן, בפסקה 9; בר"מ 2744/19 עיריית עכו נ' בריל תעשיות נעליים בע"מ, פסקה 17 (10.3.2021)).

23. מהטעמים שנמנו לעיל, אני סבור כי הסדר הפשרה הסופי הוא ראוי, הוגן וסביר, ומשכך אציע לחברי ולחברתי לאשרו. בהינתן מסקנתי זו, אעבור לדון בסוגיית גובה הגמול ושכר הטרחה שישולם לתובעת המייצגת ולבאי הכוח המייצגים.

גמול ושכר טרחה

24. כידוע, חוק תובענות ייצוגיות הקנה לבית המשפט את שיקול הדעת הבלעדי בקביעת גובה הגמול ושכר הטרחה (סעיפים 22-23 לחוק תובענות ייצוגיות). צדדים להסדר פשרה רשאים להסכים כי יגישו המלצה משותפת לבית המשפט באשר לסכומים אלה – אך הסמכות לאמץ או לדחות את ההמלצה מסורה לבית המשפט "ומוטלת עליו החובה לחשוך בה, ולבחון אותה בשבע עיניים" (ע"א 234/24 עמית פולק מטלון ושות' עורכי דין נ' קלאב אין אילת אחזקות בע"מ, פסקה 19 (1.10.2024) (להלן: עניין עמית פולק מטלון)). כן ראו: סעיף 18(ז)(2) לחוק תובענות ייצוגיות). את השיקולים השונים שעל בית המשפט להתחשב בהם בבחינה זו ניתן לחלק, ככלל, לשלושה סוגים – שיקולים הנוגעים לתשומה; שיקולים הנוגעים לתפוקה; ושיקולים הנוגעים למדיניות ציבורית (לחלוקה זו ראו: אלון קלמנט "קווים מנחים לפרשנות חוק התובענות הייצוגיות, התשס"ו-2006" הפרקליט מט 131, 158-162 (2006) (להלן: קלמנט "קווים מנחים"); עניין עמית פולק מטלון, בפסקה 20. השוו להצעה שונה במעט לחלוקה בין השיקולים: פלינט וויניצקי, בעמ' 686-690). שיקולי התשומה שעל בית המשפט לשקול כוללים את היקף ההשקעה של התובע המייצג ובאי הכוח המייצגים בהליך; את הסיכון שאלו נטלו כשהגישו את ההליך; את מורכבות הסוגיות שהועלו בתובענה הייצוגית; ואת ההוצאות שהוציאו התובע המייצג ובאי הכוח המייצגים בפועל. במסגרת זו ניתן גם להתחשב בדרך בה ניהלו באי הכוח המייצגים את ההליך (סעיפים 22(ב)(1) וסעיפים 23(ב)(2) ו-23(ב)(4)-(5) לחוק תובענות ייצוגיות. כן ראו: ע"א 9134/05 לויט נ' קו אופ צפון, אגודה שיתופית לשירותים בע"מ, פסקה 12 (7.2.2008); ע"א 7094/09 ברוזבסקי הובלות בע"מ נ' איתוראן איתור ושליטה בע"מ, פסקה 14 (14.12.2010)). עניינם של היבטי התפוקה בתועלת שהניבה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה המיוצגת ולציבור בכללותו. בראש ובראשונה היקף הסעד שנפסק לטובת הקבוצה המיוצגת או לטובת

הציבור, ובצדו גם תועלות נוספות שצמחו מהסדר הפשרה, כדוגמת הסדרה עתידית שצפויה להועיל לחברי הקבוצה ולציבור (סעיפים 22(ב) ו-23(ב) (1) לחוק תובענות ייצוגיות. ראו: ע"א 2046/10 שמש נ' רייכרט, פ"ד סה(2) 681, 686 (2012) (להלן: עניין רייכרט); קלמנט "קווים מנחים", בעמ' 170). לבסוף, היבטי מדיניות ציבורית נוגעים לחשיבות של התובענה הייצוגית מבחינת הציבור הכללי, בהתחשב בסוגיות שהועלו לדיון במסגרתה (סעיפים 22(ב) ו-23(ב) (3) לחוק תובענות ייצוגיות).

25. בפסיקה נקבעו קווים מנחים להפעלת שיקול דעתו של בית המשפט בקביעת גמול ושכר טרחה. קווים מנחים אלו עוצבו לראשונה בעניין רייכרט, וחודדו בהמשך בעניין סופרגז (להלן: שיטת האחוזים. עניין רייכרט, בעמ' 684-692; עניין סופרגז, בפסקה 50. כן ראו הצעת חוק תובענות ייצוגיות (תיקון מס' 16), התשפ"ד-2024, ה"ח הממשלה 1272, 1293-1299, המאמצת שיטה זו, תוך צמצום שיקול הדעת השיפוטי בהפעלתה, ותוך הפחתה מסוימת של הסכומים ביחס לאלו הנפסקים כיום, ככל שהתובענה הייצוגית לא הסתיימה בפסק דין בלא הסדר פשרה). בתמצית – נקבע כי, ככלל, בתובענות ייצוגיות בהן הסעד הוא כספי או ניתן לכימות, יש לפסוק גמול ושכר טרחה כאחוז מתוך הסעד שניתן בפועל לחברי הקבוצה. שיעור האחוזים שיש לפסוק נקבע במספר מדרגות, כך שמתוך סכומים גדולים יותר ייפסקו גמול ושכר טרחה באחוזים נמוכים יותר. בעניין רייכרט נקבעו שלוש מדרגות, המהוות תקרה מקסימלית של שיעור האחוזים הראוי, ואותן יש לפסוק רק בנסיבות המצדיקות פסיקת סכום גבוה במיוחד: (1) עד 5 מיליון ש"ח – 25%; (2) בין 5 מיליון ש"ח ל-10 מיליון ש"ח – 20%; מעל 10 מיליון ש"ח – 15%. כפי שהובהר בעניין סופרגז, שיעורים אלו מתייחסים לסכום הגמול ושכר הטרחה יחד, והם מחושבים על בסיס "נטו", קרי בהסתמך על היקף הסעד שניתן בפועל לחברי הקבוצה (מבלי להתחשב בגמול ובשכר הטרחה עצמם).

גם כאשר ההליך מסתיים בהסכמה, והצדדים מגישים המלצה משותפת, בית המשפט מחויב, כאמור, להכריע לפי השיקולים שהותוו לעיל מהם הגמול ושכר הטרחה הראויים. אלא שבמקרה זה יש לכבד, ככלל, את החלוקה בין הגמול המומלץ ושכר הטרחה המומלץ – ולשמור על יחס זהה ביניהם בסכומים הסופיים שיפסוק בית המשפט. בנוסף, ככל שבית המשפט מורה על תשלום סכומים נמוכים יותר מהמלצות הצדדים – הוא מוסמך להורות על העברת ההפרש כתשלום לקרן או לטובת הקבוצה המיוצגת, שהרי הנתבעת הסכימה גם לתשלום הפרש זה, והיא אדישה להסתתו מהתובע המייצג ובאי הכוח המייצגים אל הקבוצה המיוצגת (ראו: ע"א 6121/21 כרמי נ' שלמה תחבורה (2007) בע"מ, פסקאות 5 ו-8 (27.12.2021); עניין סופרגז, בפסקאות 50 ו-56).

26. בכדי לפסוק גמול ושכר טרחה לפי שיטת האחוזים, אם כן, על בית המשפט, ככלל, לפעול בשני שלבים: תחילה, יש להעריך את גובה הסעד ששולם בפועל על ידי הנתבעת (להלן: בסיס החישוב). לאחר מכן, על בית המשפט לקבוע את שיעור האחוזים המתאים לפסיקת הגמול ושכר הטרחה, וזאת בהתחשב בכלל נסיבות ההליך, ובמדרגות הולכות ויורדות לפי גודל הסכום, כמתואר לעיל (להלן: שיעור האחוזים).

אפנה עתה לבחון את יישום שלבים אלה על ענייננו. יצוין כבר עתה כי יישום זה מחייב התייחסות לשלוש שאלות: ראשית, האם יש להתייחס לרכיב ההסדרה העתידית שבהסדר הפשרה הסופי לצורך קביעת בסיס החישוב, או רק לצורך קביעת שיעור האחוזים הראוי? שנית, האם ראוי לכלול את רכיב התרומה לעמותות במסגרת בסיס החישוב, ואם כן, האם ניתן לכלול את מלוא ערכם של השוברים לצורך זה? שלישית, בנסיבות המקרה דנן, מהו שיעור האחוזים הראוי שיש לפסוק לתובעת המייצגת ובאי הכוח המייצגים?

רכיב ההסדרה העתידית

27. בבקשתם לאישור הסדר הפשרה החמישי טענו החברה והתובעת המייצגת כי יש להתחשב ברכיב ההסדרה העתידית בעת קביעת בסיס החישוב. זאת בהתבסס על פסק דין שניתן בבית המשפט המחוזי, ובו נקבע כי בסיס החישוב הראוי בהסדר הפשרה שם, הכולל הסדרה עתידית, הוא 175% מגובה הסעד הכספי שהועבר בפועל לקבוצה, בכדי לתת ביטוי לכך שהתובענה הייצוגית הביאה גם לשינוי התנהלותה של הנתבעת מעתה ואילך (ת"א (מחוזי ת"א) 42526-03-12 אינטרדייט בע"מ נ' פלאפון תקשורת בע"מ, פסקה 18 (16.6.2014) (סגן הנשיאה, כב' השופט יצחק ענבר) (להלן: עניין אינטרדייט)). בפסיקת בתי המשפט המחוזיים בסוגיה ניתן למצוא מגמות סותרות. בכמה מקרים אישרו בתי המשפט המחוזיים המלצות לגמול ושכר טרחה בהתאם לאמור בעניין אינטרדייט (ראו, לדוגמה: ת"צ (מרכז) 63471-12-17 שרגני נ' איזובר בתי קפה בע"מ, פסקה 55 (8.5.2023) (כב' השופט צבי ויצמן); ת"צ (מחוזי ת"א) 48640-11-19 חללה נ' כרטיסי אשראי לישראל בע"מ, פסקאות 41-42 (19.3.2024) (סגנית הנשיא, כב' השופטת רחל ברקאי); ת"צ (מחוזי ת"א) 30683-08-21 גלסברג נ' מנה קמעונאות בע"מ, פסקאות 41-38 ו-61 (21.4.2024) (כב' השופטת הדס עובדיה). ניתן למצוא תימוכין לגישה זאת גם בפסקי דין שנתתי בכובעי הקודם, כשופט בית המשפט המחוזי: ת"צ (מרכז) 22715-11-16 לפינר נ' בנק מזרחי טפחות בע"מ, פסקאות 12-13 (18.2.2018); ת"צ (מרכז) 55899-

07-15 זנטון נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ, פסקה 16 (12.3.2018)). מנגד – במקרים אחרים נקבע כי אין מקום לאמץ גישה לפיה הסדרה עתידית מצדיקה את הגדלת בסיס החישוב (ת"צ (מחוזי ת"א) 16623-04-12 לוי נ' פסגות קופות גמל ופנסיה בע"מ, פסקה 51 (12.6.2020) (כב' השופט חאלד כבוב) (להלן: עניין לוי); ת"צ (מרכז) 39507-07-14 לפינר נ' בנק דיסקונט לישראל בע"מ, פסקה 18 (27.9.2020) (כב' השופט אסתר שטמר). לעמדות ביניים, לפיהן יש להגדיל את בסיס החישוב רק במקרים חריגים, בהם מתקיימים תנאים ייחודיים, ראו: ת"צ (מחוזי ת"א) 21597-03-15 אנגור נ' יינות ביתן בע"מ, פסקאות 62-60 (9.3.2021) (כב' השופטת עידית ברקוביץ); ת"צ (מרכז) 31855-10-19 טרוסי נ' גז יגל חברה לשיווק והפצת גז (1996) בע"מ, פסקאות 54-52 (13.3.2024) (כב' השופט יחזקאל קינר)).

28. לאחר ששקלתי את עמדות הצדדים ועיינתי בפסיקה אליה הפנו, לא מצאתי מקום לאמץ את הגישה המבוטאת בעניין אינטרדייט. אני סבור כי, ככלל, אין להתחשב בהסדרה עתידית בעת קביעת בסיס החישוב. הנימוק לכך הוא שגישה זו מערבת מין בשאינו מינו.

הטעם בקביעת בסיס החישוב כשלב הראשון בפסיקת גמול ושכר טרחה הוא כי בסיס החישוב משקף את היקף התועלת הכספית שהפיקה התובענה הייצוגית לקבוצה המיוצגת (או לציבור בכללותו, לרוב באמצעות תרומה לקרן). בסיס החישוב משיג מטרה זו בכך שהוא מקנה ודאות רבה לבית המשפט באשר לתועלת האמיתית של ההליך: בסיס החישוב נקבע, כאמור, בהתאם לערך הכספי של הסעד, שהועבר בפועל, ובעקבות התובענה הייצוגית. במקרה הטיפוסי של הסדרה עתידית לא ניתן להעריך, לבטח לא ברמת ודאות דומה, את התועלת המופקת ממונחים כספיים. בנוסף, במקרים רבים הקשר הסיבתי בין ההסדרה העתידית ובין התובענה הייצוגית מוטל בספק. ברי כי לנתבעת קיים אינטרס למזער את חשיפתה לתובענות ייצוגיות נוספות בעתיד, וכן להציג עצמה כמי שעושה מעל ומעבר על מנת לעמוד בדרישות הדין. לא ניתן להעריך אילו התחייבויות לגבי הסדרה עתידית ניתנות על מנת לקדם פשרה באותו הליך, ואילו התחייבויות מבטאות שיקול עסקי גרידא של הנתבעת, ומשקפות את האופן בו הייתה נוהגת ממילא. אי לכך, התחשבות בהסדרה עתידית בעת קביעת בסיס החישוב תפחית באורח ניכר את האחידות והוודאות שמספקת שיטת האחוזים, ותאפשר לצדדים להסדר הפשרה לעצב את הסדר הפשרה באופן שיגדיל את סכום הגמול ושכר הטרחה בצורה מלאכותית, ותוך ניתוק הזיקה בינו לבין היקף התועלת הגלומה בהסדר הפשרה.

29. מסקנה זו עולה גם מהפסיקה אשר עסקה ביישום שיטת האחוזים. כבר בעניין רייכרט, בו עוגנה שיטה זו, נקבע כי היא מתאימה למקרים בהם ניתן סעד כספי או סעד הניתן לכימות כספי (יוער כי בעניין רייכרט הושארה בצריך עיון שיטת החישוב הראויה בתובענות ייצוגיות לסעד שאינו כספי, כמו צו מניעה (שם, בעמ' 686)). בפסיקה הודגש לא אחת כי שיטת האחוזים אינה השיטה הבלעדית לפסיקת גמול ושכר טרחה, ובמקרים בהם לא ניתן לכמת במונחים כספיים את ערכו של הסעד שניתן, אין מקום להשתמש בה (ע"מ 7484/16 המוסד לביטוח לאומי נ' מוחני, פסקה 17 (21.2.2018); ע"א 689/19 נסאר נ' עיר השעשועים בע"מ, פסקה 17 (7.5.2018); ע"א 7088/23 מאור נ' חברת גני יהושע בע"מ, פסקה 2 (26.3.2024)). כזה הוא המקרה הטיפוסי של הסדרה עתידית, ואף מסיבה זו, אין מקום לשנות את בסיס החישוב בהסתמך על הסדרה עתידית שערכה אינו ניתן לכימות (למעשה, כפי שהעיר השופט חאלד כבוב, דומה כי כבר בעניין אינטרדייט היה בית המשפט ער לקושי זה. ראו עניין לוי, בפסקה 51).

30. ברי, אם כן, כי בתובענות ייצוגיות בהן הסעד היחיד שניתן נוגע להסדרה עתידית שיטת האחוזים לא תהיה, ככלל, השיטה הראויה לפסיקת שכר טרחה, והוא יקבע לרוב בשיטה הגלובלית. לצד זאת, בהליכים רבים ניתנים סעדים הנוגעים להסדרה עתידית בנוסף לסעד כספי משמעותי (או סעד משמעותי אחר הניתן לכימות כספי). במקרים אלה עשויה להתקיים הצדקה להשתמש בשיטת האחוזים על מנת לאמוד את התועלת הנובעת לקבוצה המיוצגת מהסעד הכספי (אך, כמובן, שאין חובה לעשות כן). מנגד, לא יהיה ראוי להתעלם כליל מההסדרה העתידית. לעמדתי, במקרים כאלה, ככל שנעשה שימוש בשיטת האחוזים, ראוי להתחשב בהסדרה העתידית בראש ובראשונה בעת קביעת שיעור האחוזים הראוי. כך, ניתן לשקול, לצד יתר השיקולים הנוגעים להליך גם את היקפה של הסדרה עתידית, את העלות הכספית שלה לנתבעת, ואת התועלת המשוערת שלה לקבוצה המיוצגת ולציבור הרחב (וזאת, גם בהתחשב בשאלה האם, ועד כמה, מדובר בהסדרה עתידית עורפת, בהשוואה לדרישות הדין. השוו לאמור בע"א 7593/21 פיינטון נ' אלוניאל בע"מ, פסקה 8 (9.6.2022)). ואכן, נראה כי לא אחת בתי המשפט המחוזיים מתייחסים להסדרה העתידית במסגרת קביעת שיעור האחוזים הראוי (ראו, כדוגמאות מהעת האחרונה: ת"צ (מרכז) 22370-01-18 שמשון נ' שקדיה גבע תעשיות בע"מ, פסקה 119 (28.10.2024) (כב' השופט עוז ניר נאוי); ת"צ (מרכז) 10099-05-20 לפינר נ' בנק מזרחי טפחות בע"מ, פסקה 46 (25.12.2024) (כב' השופטת איריס רבינוביץ ברוך); ת"צ (מחוזי ת"א) 23717-09-22 בקר נ' סנפרוטט בע"מ, פסקה 54 (13.1.2025) (כב' השופטת איריס אילוטוביץ' סגל); ת"צ (מרכז) 62640-10-18 קראדי נ' ברליץ (ישראל) בע"מ, פסקאות 78-79 (23.2.2025) (כב' השופטת מיכל נד"ב)).

31. ויובהר, אין לשלול את האפשרות שבמקרים חריגים הסדרה עתידית תהווה חלק מבסיס החישוב, וזאת כאשר היא ניתנת לכימות על בסיס קריטריונים ברורים המשקפים את "הערך הכספי של הסעד, שהועבר בפועל, ובעקבות התובענה הייצוגית". דומה כי מדובר במקרים נדירים, ומכל מקום, המקרה שבפנינו אינו אחד מהם.

רכיב התרומה לעמותות

32. לעמדת היועצת, ביחס לרכיב זה יש לפסוק שיעורים "נמוכים באופן מובהק [...] אם בכלל יש מקום לפסיקת שכר טרחה וגמול בגין רכיב פיצוי זה" (סעיף 30 לעמדת היועצת). מנגד, באי הכוח המייצגים טענו כי אין מקום לבצע הפחתה כאמור, שכן השוברים הניתנים במסגרת הסדר הפשרה הסופי, בשונה מהסדרי קופונים, הם בעלי ערך רב למשתמשים בהם – שהרי מדובר בשוברים המאפשרים רכישת מוצרי צריכה בסיסיים (כגון, משקפי ראייה) ללא עלות כספית נוספת.

בעניין זה עדיפה בעיני עמדת היועצת. לא ניתן להקנות משקל זהה לתשלומים המועברים לקרן ולהוצאות הכרוכות בהנפקת שוברים לצורך פסיקת גמול ושכר טרחה. מדובר בסוגי פיצוי שונים, הנושאים עלויות שונות מבחינת החברה, ומניבים מידה שונה של תועלת לציבור.

33. כפי שציינתי (פסקה 18 לעיל), המחוקק והפסיקה אומנם אינם שוללים את האפשרות לפיצוי על דרך של תרומת מוצרים למטרות ראויות, ואולם מדובר בהסדרים נחותים, שלהם נלווים חסרונות לא מבוטלים. לצורך חישוב גמול ושכר טרחה בגין רכיב התרומה לעמותות חשוב במיוחד הקושי בהערכת שווי ההטבות הניתנות בהסדר מסוג זה. בהסדרים כאלה קיים, לרוב, פער בין שוויה הנחזה של ההטבה (תועלתה למקבל) ובין עלותה לנתבעת. כמו כן, קשה לוודא כי מדובר בהטבה אמיתית שניתנה בעקבות הסדר הפשרה, ולא בתרומה שהנתבעת הייתה מעוניינת לבצע ממילא.

34. קשיים אלו מחייבים התאמה גם בגובה הגמול ושכר הטרחה הנפסקים בגין הסדרי תרומת מוצרים. במקרים בהם ההסדר מקנה שוברים לעמותות הפועלות למטרות ציבוריות, ולא לחברי הקבוצה המיוצגת או לקרן (כפי שנעשה בענייננו) ראוי כי אמת המידה העיקרית להערכת שווי רכיב התרומה לעמותות תהיה העלות הכלכלית לנתבעת של מתן השוברים, שהרי התועלת העיקרית בסעד זה טמונה בהרתעת הנתבעת מפני הפרת

הדין, הנגזרת מהעלות המושגת עליה, ולא מתן סעד לחברי הקבוצה המיוצגת (ראו והשוו: אלון קלמנט "פשרה והסתלקות בתובענה הייצוגית" משפטים מא 5, 19-20 (2011); עניין שטוביץ, בפסקאות 22-23; עניין שולץ, בפסקה 34 לפסק דינה של השופטת רונן (בדעת מיעוט, אך לא לעניין זה)). לפיכך, המדד המתאים להערכת היקף ההרתעה שיוצרת התובענה הייצוגית מפני הפרה עתידית של הדין הוא העלות הכלכלית של הסעד לנתבעת, שכן הנתבעת, ועוסקים אחרים, יכולים לצפות כי הפרה נוספת תגרור עלויות דומות.

35. אם כן, כעמדת היועצת, לא ניתן לכלול את השווי הנחזה של השוברים שייתרמו לעמותות ישירות בבסיס החישוב. שוברים אלו עשויים למשוך לקוחות נוספים לרכוש משקפיים דווקא אצל החברה, ועצם חלוקת השוברים מספקת תועלת שיווקית מסוימת עבורה (אף אם החברה התחייבה כי ההטבה לא תוגדר על ידה כמבצע מכירות, וכי השוברים יוצגו כפיצוי בעקבות הסדר פשרה בתובענה ייצוגית). אף עלותם הכלכלית של השוברים אינה ניתנת להערכה על פי הסכום הנקוב בהם (בעניינו, 500 ש"ח), שכן היא תלויה במספר השוברים שינוצלו תוך תשלום כספי נוסף, וכן בעלויות הייצור של החברה.

בצד זאת, אין להתעלם מכך שברכיב התרומה לעמותות, כפי שעוצב בעניינו, קיימים מספר יתרונות. השוברים שיחולקו, לפי הסדר הפשרה הסופי, יקנו זיכוי בסכום גבוה יחסית (500 ש"ח) לרכישה בסניפי החברה, הכולל בדיקת ראייה חנימית למשתמשים בהם. החברה התחייבה כי בתקופה שבה יעמדו השוברים בתוקף (שנה ממועד הנפקתם) יוצעו בסניפיה משקפי ראייה שמחירם אינו עולה על מחיר השוברים – וזאת על מנת לאפשר למעוניינים בכך לנצל את השוברים מבלי לשלם סכום נוסף מכיסם. כתוצאה מכך אומנם ניתן לנצל שוברים אלו בסניפי החברה בלבד – אך אין חובה, בהכרח, להשקיע סכום כסף נוסף. לבסוף, הצדדים הסכימו כי שווים הנחזה של שוברים שלא ימומשו כלל יועבר לקרן.

36. בנסיבות אלו אני סבור כי ראוי לקבוע מקדם של 75% לערך הנחזה של השוברים לצורך קביעת בסיס החישוב. יודגש כי מקדם זה מבוסס על היתרונות של רכיב התרומה לעמותות שנקבע בהסדר הפשרה הסופי, וכי בהיעדר יתרונות אלו, היה ראוי לקבוע מקדם נמוך בהרבה. בפרט, הסכמת הצדדים כי סכום השוברים שלא ימומשו יועבר כתשלום לקרן מפחיתה באופן חלקי את אי-הוודאות שבהסדר פשרה מסוג זה, שהרי

במקרה כזה גם כאשר שיעור מימוש השוברים יהיה נמוך, תהיה לרכיב התרומה לעמותות עלות מבחינת החברה.

הערה: ייתכנו מקרים בהם ראוי לשקול קביעת מקדם הפחתה גם לרכיב התשלום לקרן בעת הגדרת בסיס החישוב. כך, לדוגמה, במקרים בהם ניתן לאתר את חברי הקבוצה המיוצגת, והנתבעת מחויבת לפצות אותם ולהעביר לקרן את יתרת הסכום, בגין חברי קבוצה שלא אותרו. במקרה כזה, קביעת מקדם המפחית את הערך הכלכלי של תשלום לקרן, תתמרץ את באי הכוח המייצגים לפעול על מנת לאתר כמה שיותר מבין חברי הקבוצה המיוצגת. בענייננו, נקבע בהסדר הפשרה הסופי (ואף היועצת אינה חולקת על כך) כי לא ניתן לאתר את חברי הקבוצה המיוצגת – ואין תוחלת ביצירת תמריץ זה. לפיכך, ובהינתן שהתשלום לקרן הוא תשלום כספי וידוע מראש, יש להתחשב ב-100% ממנו לצורך הגדרת בסיס החישוב (להבחנה זו ראו: ע"א 3604/22 פז נ' פלאפון תקשורת בע"מ, פסקאות 10-7 (23.5.2023)).

37. בהינתן האמור לעיל, ניתן לקבוע את בסיס החישוב לצורך פסיקת גמול ושכר טרחה לתובעת המייצגת ולבאי הכוח המייצגים כדלהלן: מלוא רכיב התרומה לקרן (4.1 מיליון ש"ח) ייוקף בבסיס החישוב, וכן 1.95 מיליון ש"ח, שהם 75% מרכיב התרומה לעמותות (ששוויו הנחזה הוא 2.6 מיליון ש"ח). בסך הכול בסיס החישוב עומד, אם כן, על 6.05 מיליון ש"ח.

קביעת שיעור האחוזים הראוי

38. קביעת שיעור האחוזים שראוי להקנות לתובעת המייצגת ובאי הכוח המייצגים תיעשה, כאמור, בהתחשב במכלול נסיבות המקרה. נוכח העובדה שבסיס החישוב גבוה מ-5 מיליון ש"ח יש להפריד את שיעור האחוזים הראוי לשתי מדרגות יורדות, כפי שנקבע בעניין רייכרט.

39. הן שיקולי תפוקה והן שיקולי מדיניות ציבוריות תומכים בקביעת גמול ושכר טרחה גבוהים. הסדר הפשרה הסופי אינו כולל פיצוי לחברי הקבוצה, אך הוא כולל פיצוי לציבור בהיקף משמעותי, אשר יהווה אמצעי מרתיע מפני התנהלות דומה בעתיד. כן יש להתחשב, בשלב זה, ברכיב ההסדרה העתידית אשר במסגרתו הושגה הסכמה מלאה מצד החברה לשנות את המדיניות שנתקפה, וזאת ללא ניהול התובענה הייצוגית לגופה והכרעה סופית בשאלות המשפטיות שזו מעוררת. אשר לשיקולי מדיניות ציבורית – אין

מחלוקת כי ההליך דנן עורר סוגייה בעלת חשיבות ציבורית, הנוגעת הן לתנאים היסודיים של השירות הניתן ללקוחות החברה והן להתנהלות גופים פרטיים והרשויות בתחום האופטומטריה (ראו את החלטת השופטת ענת ברון בבקשת רשות הערעור הקודמת, בפסקאות 1, 12 ו-24).

40. מנגד, שיקולי תשומה מצדיקים פסיקת סכומים נמוכים יותר לתובעת המייצגת ובאי הכוח המייצגים. יש להניח כי במהלך העשור שבו מתנהלת התובענה הייצוגית השקיעו באי הכוח המייצגים משאבים רבים בהליך, שכלל דיון בשתי ערכאות בבקשת האישור וכן הליך גישור ארוך. מן הצד השני, יש להתחשב בדרך בה ניהלו באי כוח המייצגים את ההליך – ובפרט בהסדרי הפשרה הקודמים להם נתנו הסכמתם (ראו סעיף 23(ב)(4) לחוק תובענות ייצוגיות). למעשה, חלק ניכר מהעיכוב בהליך נבע מהדיון בהסדרי הפשרה הקודמים. כזכור, בשונה מההסדר הנוכחי, ארבעת הסדרי הפשרה הראשונים לא כללו התחייבות מצד החברה להפסיק את העסקת העובדים נעדרי הרישיון, וסכום הפיצוי שניתן במסגרתם היה נמוך בהרבה (סכום זה אף חולק במתכונת של הסדר קופונים). הסדרים אלה מעידים על הערכת-חסר ניכרת מצד באי כוח המייצגים באשר לחוזקן של הטענות בבקשת האישור – ואכן, הסדר הפשרה השלישי נדחה בהחלטת בית המשפט קמא מיום 29.10.2017, ודומני כי כך היה ראוי לעשות אף ביחס להסדרי הפשרה האחרים (וראו את הערות בית המשפט קמא ביחס להסדר הפשרה השני, בהחלטה מיום 23.5.2017). למצער, קיים קושי בהתנהלות באי הכוח המייצגים לאחר שהוגשה התנגדות היועמ"ש להסדר הפשרה הראשון. בהתנגדות זו טען היועמ"ש כי יש לפרש את חוק האופטומטריה בהתאם לעמדת התובעת המייצגת, והוסיף כי לא ניתן לסיים את ההליך ללא הסדרה עתידית משמעותית. אף על פי כן, חתמו באי הכוח המייצגים על שלושה הסדרי פשרה נוספים אשר לא התמודדו עם הקשיים שהועלו בהתנגדות היועמ"ש להסדר הפשרה הראשון (ואף לא התמודדו עם הערות בית המשפט בעקבות זאת).

41. נוכח האמור לעיל, אני סבור כי שיעור האחוזים הראוי עומד על מעט מתחת לתקרות המקסימליות שנקבעו בעניין רייכרט – באופן המתחשב במשך ההליך, היקף הסדר הפשרה הסופי ורכיב ההסדרה העתידית, מחד גיסא, אך, מאידך גיסא, מבלי להתעלם מהתנהלות באי הכוח המייצגים ביחס להסדרי הפשרה הקודמים: שיעור האחוזים הראוי בגין המדרגה הראשונה (עד ל-5 מיליון ש"ח) יעמוד על 23% מבסיס החישוב, והשיעור בגין המדרגה השנייה (מ-5 מיליון ש"ח ואילך) יעמוד על 18.4% (80% מהמדרגה הראשונה, לפי היחס בין שתי המדרגות הראשונות בעניין רייכרט). בהתאם לשיעור אחוזים זה גובה הגמול ושכר הטרחה עומד על 1,343,200 ש"ח

1,150,000 ש"ח במדרגה הראשונה ו-193,200 ש"ח במדרגה השנייה), וזאת בתוספת מע"מ. אעיר כי לא מצאתי לנכון לנכות מסכום זה את ההוצאות שנפסקו לטובת התובעת המייצגת בהחלטת האישור (וזאת בהתחשב במשך ההליך מאז החלטת האישור, ובכך שהצדדים הסכימו, במסגרת הסדר הפשרה המתוקן, על הפחתה בגובה הגמול ושכר הטרחה המומלצים ביחס להסדר הפשרה החמישי).

42. הצדדים להסדר הפשרה הסופי הסכימו להמליץ לבית המשפט על גמול ושכר טרחה בסך כולל של 1,590,000 ש"ח. ההפרש בין סכום זה ובין הגמול ושכר הטרחה שקבעתי לעיל עומד על 246,800 ש"ח. כפי שטענה היועצת, יש להורות על העברת הסכום שהופחת מהגמול ושכר הטרחה כתוספת לרכיב התשלום לקרן. אף בגין סכום זה, שהושג במשא ומתן בין החברה ובין באי הכוח המייצגים, ראוי לפסוק גמול ושכר טרחה (השוו: ע"א 965/23 שפרן נ' קורל המילניום בע"מ, פסקה 3 (20.2.2024)), וזאת לפי שיעור של 18.4% מהסכום (תוספת של 38,350 ש"ח לגמול ושכר טרחה). לפיכך, הסכום הסופי של הגמול ושכר הטרחה יעמוד על 1,381,550 ש"ח. הסכום הנותר, 208,450 ש"ח, יצורף לרכיב התשלום לקרן (בחלוקה שווה בין ארבעת התשלומים לקרן, כקבוע בסעיף 5 להסדר הפשרה המתוקן).

43. הצדדים המליצו על גמול לתובעת המייצגת בסך 70,000 ש"ח (בתוספת מע"מ) ושכר טרחה לבאי הכוח המייצגים בסך 1,520,000 (בתוספת מע"מ). בשים לב לשיעור הצנוע של הגמול לעומת שכר הטרחה (שהוא, בקירוב, 1:22), סברתי כי בנסיבות המקרה יש להתירו לפי המלצת הצדדים. משמעות הדבר היא שכר הטרחה יעמוד על 1,311,550 ש"ח (בתוספת מע"מ). סכומים אלו ישולמו בהתאם ללוח הזמנים הקבוע בהסדר הפשרה הסופי (לשכר הטרחה יצורפו הפרשי הצמדה וריבית, והכל בהתאם לאמור בסעיף 7 להסדר הפשרה המתוקן). על מנת להבטיח את מימוש הסדר הפשרה כיאות, תשלומי שכר הטרחה (למעט התשלום הראשון) יותנו במתן החלטת בית משפט זה, המאשרת כי השלבים השונים בהסדר הפשרה מומשו (ראו והשוו: עניין סופרגו, בפסקה 46), ובהתאם תגיש החברה לבית המשפט עדכון אודות מימוש הסדר הפשרה בטרם תבצע את תשלומי שכר הטרחה (יצוין כי גם בהסדר הפשרה הסופי נקבע כי החברה תגיש לבית המשפט עדכונים בדבר ביצוע הסדר הפשרה, אך זאת מבלי לקבוע כי תשלומי שכר הטרחה יותנו באישור בית המשפט. ראו סעיף 25 להסדר הפשרה החמישי וסעיף 5 להסדר הפשרה המתוקן).

44. סוף דבר : אם תישמע דעתי, נורה כדלהלן :

(א) בכפוף לשינויים עליהם הסכימו הצדדים במהלך הדיון ביום 18.2.2025 ולאמור בהודעה מטעמם מיום 21.4.2025, כמפורט בפסקה 13 לעיל, וכן בכפוף להוספת 208,450 ש"ח לסכום שיועבר לקרן, כמפורט בפסקה 42 לעיל, ניתן בזאת תוקף של פסק דין להסדר הפשרה הסופי (קרי – הסדר הפשרה החמישי, המצורף לפסק דין זה ומסומן "א", והתיקונים לו, שפורטו בהודעת הצדדים בדבר הסדר הפשרה המתוקן מיום 10.4.2024, המצורפת לפסק דין זה ומסומנת "ב"). בשים לב לכך שהצדדים לא ביקשו כי התשלומים לקרן יוקצו למטרה מסוימת – רכיב התשלום לקרן ייועד לטובת סיוע לסובלים מליקויי ראייה, תוך מתן עדיפות לאוכלוסיות מוחלשות.

(ב) הגמול לתובעת המייצגת יהיה 70,000 ש"ח (בתוספת מע"מ, ככל שחל). הגמול ישולם בתוך 30 ימים ממועד מתן פסק דין זה.

(ג) שכר הטרחה לבאי הכוח המייצגים יהיה 1,311,550 ש"ח. 50% מהסכום ישולם בתוך 30 ימים ממועד מתן פסק דין זה. 15% מהסכום ישולם 12 חודשים לאחר התשלום הראשון, ולאחר 12 חודשים נוספים ישולמו 15% נוספים מהסכום. יתרת שכר הטרחה (20% מהסכום) תשולם במועד בו יועבר התשלום האחרון לקרן. כל התשלומים יישאו הפרשי הצמדה וריבית ממועד מתן פסק דין זה ועד למועד תשלומם בפועל. תשלומי שכר הטרחה (למעט התשלום הראשון) יותנו בהחלטת בית משפט זה בדבר מימוש הסדר הפשרה. עובר לביצוע תשלומי שכר הטרחה תגיש החברה עדכון לבית המשפט בנוגע להעברת התשלום לקרן וכן ביחס להנפקת, חלוקת ומימוש השוברים, בצירוף אישור רואה חשבון. במקביל להגשתם, תעביר החברה עדכונים אלה גם לבאי הכוח המייצגים וליועצת.

(ד) הצדדים יפרסמו הודעה בדבר אישור הסדר הפשרה הסופי בשני עיתונים יומיים בתפוצה ארצית וכן בעיתון כלכלי יומי בתפוצה ארצית. נוסח ההודעות יוגש לאישור בית המשפט זה בתוך 7 ימים ממועד מתן פסק דין זה, והן יפורסמו בתוך 7 ימים ממועד אישור הנוסח. גודל הפרסום יעלה

בלפחות 33% על הקבוע בתקנות הגנת הצרכן (האותיות בחוזה אחיד ובתנאי הכלול במידע אחר המיועד לצרכן), התשנ"ה-1995.

(ה) החברה תפרסם בדף הראשי באתר האינטרנט שלה, במקום בולט ונגיש, הפנייה לפסק דין זה ולנוסח הסדר הפשרה הסופי (תוך הצגת הסדר הפשרה החמישי ופירוט השינויים שנעשו בו בהסדר הפשרה המתוקן ובמהלך הדיון מיום 18.2.2025), תחת הכותרת "הסדר פשרה בתובענה ייצוגית בעניין ביצוע בדיקות ראייה בידי עובדים שאינם בעלי רישיון אופטומטריה ממשדד הבריאות".

(ו) העתקים של פסק דין זה ושל הסדר הפשרה הסופי יישלחו למנהל בתי המשפט.

עופר גרוסקופף
שופט

השופט יחיאל כשר:

אני מסכים.

יחיאל כשר
שופט

1. בטרם אתייחס לפסק דינו של חברי, אפנה למספר נושאים המאפיינים הסכמי פשרה בתובענות ייצוגיות. ראשית, הסכמי פשרה בתובענות ייצוגיות אינם מאושרים כידוע כפי שמאושרים הסכמי פשרה אחרים. כך, בניגוד להסכמי פשרה בתובענות אזרחיות אחרות, כאשר מדובר בתובענות ייצוגיות – נדרש בית המשפט לאשר את הסכם הפשרה, ולבחון האם הוא "ראוי, הוגן וסביר" בטרם ניתן לו תוקף. זאת במגנון מורכב שנקבע בפירוט בסעיפים 18 ו-19 לחוק תובענות ייצוגיות.

זאת ועוד – בחלק מהתובענות הייצוגיות מגבשים הצדדים עצמם את הסדר הפשרה ולאחר מכן מביאים אותו לאישור בית המשפט; ובמקרים אחרים – שותף בית המשפט לגיבוש ההסכם. זאת בין אם בית המשפט מציע לצדדים הצעה לסיום הסכסוך בדרך של פשרה, ובין אם לאחר שהצדדים גיבשו נוסח של הסכם פשרה שהיה מקובל עליהם – מציע להם בית המשפט תיקונים או שיפורים בנוסח הזה כדי שיוכל לאשר את ההסכם.

2. מובן שכאשר הסכם פשרה מגובש בסיועו של בית המשפט, נטייתו של בית המשפט תהיה לאשרו; למצער אם מדובר בהסכם שלא הוגשו לו התנגדויות ואשר היועצת המשפטית לממשלה אף היא לא ביקשה להתנגד לו (וראו בהקשר זה את רע"א 8479/02 סבו נ' רשות שדות התעופה בישראל (15.12.2008) ביחס להסכם פשרה שגובש בהמלצתו של בית המשפט העליון). זאת בניגוד להסכם פשרה שהצדדים גיבשו ללא סיוע של בית המשפט – אשר בית המשפט עשוי שלא לאשרו אף אם איש לא התנגד לו.

ככלל, כאשר מדובר בהסכם פשרה המתגבש בערכאה הדיונית, המותב הדין בתובענה הייצוגית הוא הנדרש לבחון אותו ולאשרו. כפי שהובהר לעיל, אם מדובר בהסכם שאותו מותב סייע בגיבושו (בין אם מלכתחילה או לאחר שהצדדים גיבשו נוסח ראשוני של ההסכם), סביר להניח כי ההסכם יאושר – וודאי שאלה הם פני הדברים כאשר אין להסכם התנגדויות.

זאת ועוד – ברוב המקרים, כאשר הסכם פשרה מתגבש בערכאה הדיונית ללא התנגדויות ובית המשפט מאשר אותו, לא מוגש ערעור על פסק הדין המאשר את ההסכם (אלא אם כן התובע המייצג מבקש לערער על סכום הגמול או שכר הטרחה שנפסקו לזכותו או לזכות בא כוחו).

3. עניין נוסף שיש לצייןנו בטרם אתייחס לחוות דעתו של חברי הוא העובדה שברוב המקרים אין רק הסכם פשרה יחיד הראוי לאישורו של בית המשפט, אלא ישנן מספר אפשרויות סבירות שאם הצדדים מסכימים לסיים את הסכסוך ביניהם בהתאם להן, ניתן לאשר את הסכם הפשרה. אם מוגש ערעור על הסכם פשרה שאושר על ידי הערכאה דלמטה, בית המשפט לא יתערב בתוכן ההסכם כל עוד מדובר בהסכם סביר, גם אם ניתן היה להגיע להסכמה שונה.

4. במקרה דנן, נסבה בקשת רשות הערעור על "הסדר הפשרה החמישי" – הסכם שהצדדים גיבשו וביקשו שיאושר בבית המשפט המחוזי שדן בהליך; ובית המשפט המחוזי בהחלטתו נושא בקשת רשות הערעור, דחה את בקשתם. בהמשך גובש הסכם הפשרה הסופי בסיועו של חברי השופט ע' גרוסקופף, כפי שתואר בחוות דעתו. כך, במסגרת הדיון בבקשת רשות הערעור הוצעו על ידי חברי מספר שינויים ותיקונים בהסדר הפשרה החמישי; ההסדר תוקן והועבר להתייחסותה של היועצת המשפטית לממשלה. לאחר שהיועצת המשפטית לא התנגדה לו (חרף הערותיה לגבי רכיבים שונים בו כפי שיתואר להלן), הוא הועבר לדיון בהרכב לצורך אישורו.

מדובר אפוא בתהליך לא שגרתי של אישור הסכם פשרה בתובענה ייצוגית, בו שניים משלושת שופטי ההרכב לא היו חלק מגיבוש ההסכם אותו נדרש ההרכב לאשר. יחד עם זאת, משהתהליך הסתיים ונדרשת הכרעתי ביחס להסדר הפשרה הסופי – אתייחס אליו כמות שהוא על כלל מרכיביו.

5. כפי שצינתי לא אחת בעבר "כדי לבחון הסכם פשרה שבית המשפט מתבקש לאשר, על בית המשפט לבחון את השאלה מה היה עולה בגורל התביעה אילו היא הייתה נדונה עד תומה. מהסכום המקסימלי שהיו חברי הקבוצה עשויים לקבל אילו היו טענותיהם מתקבלות במלואן, יש 'לגזור' את הסיכון כי טענות אלה לא היו מתקבלות. ככלל, סכום הפשרה אמור לשקף את המכפלה של הסכום הכולל בסיכון המשוער לכך שהוא היה מתקבל על כלל רכיביו" (ע"א 2398/22 שולץ נ' הוט מובייל בע"מ (30.11.2022); וראו גם אלון קלמנט "פשרה והסתלקות בתובענה הייצוגית" משפטים מא 5, 7 (2011)).

לכן, אינני סבורה כי די בכך שהמבקשת הסכימה לשלם סכום מזומן העומד על מחצית מ"רכיב ההטבה ללקוחות" כפי שהיא העריכה אותו במסגרת הסדר הפשרה החמישי. זאת למרות שהסכום המזומן שהמבקשת הסכימה לשלמו הוא סכום ודאי וברור מבחינתה. לטעמי, כדי לבחון את סכום הפשרה, נדרש לבחון האם הסכום המעודכן עליו

הסכימו הצדדים – 4.1 מיליון ₪ – אכן משקף את מכפלת סכום התביעה הכולל אילו הייתה תביעה נדונה ומתקבלת, בסיכון המשוער כי התביעה הייתה נדחית.

יתרה מכך: כפי שציינה גם היועצת המשפטית לממשלה, אף אני סבורה כי ישנו קושי בהפחתת הסכום המועבר לקרן לעומת רכיב ההטבה ללקוחות כפי שהוא נקבע על ידי הצדדים בהסדר הפשרה החמישי. זאת מאחר שמנוסת הסדר הפשרה החמישי שהוסכם על ידי הצדדים, עולה כי הם העריכו את סכום הפשרה הראוי בסך של 8.2 מיליון ₪. למרות זאת, כאשר הסדר הפשרה תוקן והצדדים הסכימו על תשלום סכום מזומן לקרן – הסכום הזה הופחת והועמד בהסדר הפשרה הסופי על 4.1 מיליון ₪ בלבד.

ואולם – אם לגישת הצדדים הסכום הראוי לתשלום על ידי המבקשת במסגרת הסדר פשרה הוא 8.2 מיליון ₪ – היה עליהם לתת הסבר להפחתתו. אין די לטעמי במעבר מפשרת "קופונים" לפשרה הכרוכה בתשלום סכום במזומן כשלעצמו. זאת כאשר הצדדים הציגו מלכתחילה את הסכום של 8.2 מיליון ₪ כסכום הראוי לפשרה חרף העובדה שמדובר היה בהטבה ולא בסכום שישולם במזומן. מתן משקל להסכמת הצדדים למעבר מ"פשרת קופונים" לפשרת מזומן תוך הפחתת הסכום המזומן, עלול להניע צדדים בעתיד לפעול באופן דומה, באופן שאינו רצוי.

6. חרף האמור, אני מצרפת את דעתי למסקנתם של חבריי. כפי שהובהר לעיל, אני סבורה כי יש לבחון האם הסכום של 4.1 מיליון ₪ שהוסכם שהמבקשת תשלם לקרן, משקף באופן סביר את תוחלת הסיכון למבקשת אילו הייתה התביעה נדונה לגופה. כפי שהסביר חברי בפסקה 19 לפסק דינו, הסעד המרכזי שהתבקש בבקשת האישור היה פיצוי לא ממוני בגין פגיעה באוטונומיה בסך 100 ₪ לבדיקה. לפי נתוני המבקשת, רכיב התשלום לקרן בסך 4.1 מיליון ש"ח משקף פיצוי בגובה של 57 ₪ לכל בדיקה.

מדובר אפוא בפשרה בשיעור של 57% מגובה הסכום הנתבע. פשרה כזו היא לטעמי על הצד הנמוך בהתייחס לתובענה ייצוגית שאושרה על ידי בית משפט קמא (אישור המשליך על הערכת הסיכוי כי התביעה הייתה מתקבלת אילו הייתה נדונה עד תום). יחד עם זאת ולא בלא התלבטות, אני סבורה כי אין מדובר בסכום נמוך די הצורך כדי לקבוע שהסדר הפשרה הסופי אינו סביר. זאת בין היתר מאחר שהפיצוי הנתבע הוא בגין פגיעה באוטונומיה, ראש נזק שלגביו גם שיעור הפיצוי לכל חבר בקבוצה איננו חד-משמעי וברור ונתון לשיקול דעתו של בית המשפט. לכן, אף אם ניתן היה לבחון אפשרות

של פיצוי בסכום אחר או של תשלום הפיצוי באופן אחר – אני סבורה כי הסדר הפשרה כמות שהוא הוא ראוי, הוגן וסביר די הצורך ואין מקום לכך שייפסל על ידי ההרכב דנן.

7. עוד אוסיף ואציין כי אני שותפה להסתייגותה של היועצת המשפטית לממשלה ביחס לרכיב התרומה לעמותות בהסדר הפשרה הנוכחי. כידוע, חוק תובענות ייצוגיות תוקן והוסף לו סעיף 20(ג)(2) שקבע כי כאשר בית המשפט מורה על מתן סעד כספי לטובת הציבור, עליו להורות על "העברת הכספים המיועדים לכך לקרן שהוקמה מכוח סעיף 27א...".

אכן, במקרה דנן אין מדובר ב"העברת כספים" אלא במתן תרומה בעין. יחד עם זאת, לטעמי אין זה רצוי לעודד תרומות כאלה שיש בהן כדי לעקוף את הרציונל שהנחה את המחוקק בהקמת הקרן ובניצול כספי התרומות רק באמצעותה. כך, גם כאשר מדובר בתרומות בעין, עלול להתעורר החשש מפני העברת התרומות הללו לעמותות שלמי מהצדדים או באי כוחם יש קשר אליהם ואינטרס בהן, וזוהי תופעה לא רצויה. יחד עם זאת, במקרה דנן ולאור עמדת חבריי; ולאור היותם של יתר רכיבי הסדר הפשרה סבירים והוגנים, לא ראיתי לנכון לסייג את הסכמתי מאישור הסדר הפשרה גם בהקשר זה.

8. סיכומי של דבר – לאור כל האמור לעיל, אני מסכימה למסקנתם של חבריי.

רות רונן
שופטת

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט ע' גרוסקופף.

ניתן היום, כ"ו בניסן התשפ"ה (24.4.2025).

רות רונן
שופטת

יחיאל כשר
שופט

עופר גרוסקופף
שופט

11 77

נספח 1

הסכם פשרה

שנערך ונחתם ברמת-גן ביום 22 בחודש מרץ 2023

בין

כוכב זיס, ת.ז. 033198227

בעניין:

ע"י ב"כ עו"ד טקברר – גרון, עורכי דין
מרחוב כנרת 5, ב.ס.ר. 3, בני ברק
טל': 03-6006022; פקס: 03-6006055

התובעת;

לבין

אופטיקה הלפרין בע"מ, ח.מ. 512507229

ע"י ב"כ עו"ד אמיר דולב ואו יוסי אטינגר ואו אחי
ממשרד מיתר | עורכי דין
מדרך אבא הלל סילבר 16, רמת-גן 5250608
טל': 03-6103100; פקס: 03-6103111

וע"י עו"ד יגאל כהן ואו בן ציון צדוק ואח'
מרחוב יגאל אלון 94 א' (אלון 1) קומה 31 תל אביב
טל': 03-6138510; פקס: 03-6131370

הנתבעת;

מבוא

- והואיל** וביום 4.2.2015 הגישה התובעת, כוכב זיס (להלן – "התובעת") בקשה לאישור תביעה ייצוגית בהליכים שבכותרת כנגד הנתבעת, אופטיקה הלפרין בע"מ (להלן – "הנתבעת" או "אופטיקה הלפרין") בבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו במסגרת ת"צ 10221-02-15 (להלן – "בקשת האישור"), אליה צורף כתב תביעה שאישורו התבקש (להלן – "כתב התביעה" ולהלן יחד – "התובענה");
- והואיל** ובבקשת האישור ובכתב התביעה טענה התובעת כי אופטיקה הלפרין מבצעת בדיקות ראייה על-ידי מי שאינם מוסמכים לכך;
- והואיל** וביום 17.11.2016 הגישה הנתבעת את תשובתה לבקשת האישור ובה דחתה את הטענות, הטענות ועילות התביעה אשר הועלו על ידי התובעת וטענה, בין היתר, כי היא פועלת כדין וכי כל עובדיה העוסקים בבדיקות ראייה הם בעלי ידע, השכלה והכשרה באופטומטריה (להלן – "תשובת הנתבעת");
- והואיל** וביום 16.3.2021 ניתנה החלטת בית המשפט הנכבד המאשרת את בקשת האישור בשם הקבוצה המונה את "כלל הלקוחות אשר גורם מטעם המשיבה שאינו אופטומטריסט מוסמך כדין ביצע בהם בדיקות עיניים ב-7 השנים האחרונות, לרבות מי שרכש מוצר כלשהו על בסיס תוצאות הבדיקה" (להלן – "הקבוצה"), בעילות של הפרת החובות החקוקות

- בסעיף 17 לחוק האופטומטריה וסעיפים 5, 6 (א) ו-13 לחוק זכויות החולה; עילת הטעייה לפי חוק הגנת הצרכן; רשלנות; ועשיית עושר ולא במשפט (להלן – **"החלטת האישור"**);
- ואיל** וביום 3.3.22 ניתנה החלטה בבית המשפט העליון אשר דוחה בר"ע שהגישה הנתבעת על ההחלטה בבקשת האישור.
- ואיל** וביום 4.7.2021 הגישה הנתבעת כתב הגנה לכתב התביעה במסגרתו דחתה את הטענות, הטענות ועילות התביעה אשר הועלו על ידי התובעת וטענה, בין היתר, כי היא פועלת כדין וכי כל עובדיה העוסקים בבדיקות ראייה הם בעלי ידע, השכלה והכשרה באופטומטריה (להלן – **"כתב ההגנה"**);
- ואיל** ובית המשפט הנכבד המליץ לתובעת ולנתבעת, לבוא בדברים לסיום ההליך שבכותרת בדרך של פשרה;
- ואיל** והצדדים באו במשא ומתן, קיימו הליך גישור ממושך מאד בפני כב' השופט (בדימוס) יצחק ענבר, שבסופו הסכימו להתקשר בהסכם פשרה זה, ובלבד שהסכם פשרה זה יסיים באופן מלא כולל וסופי את כל המחלוקות בין הצדדים ביחס לתובענה, ושל ההליכים המשפטיים הקיימים והעתידיים בכל הקשור במישרין או בעקיפין לטענות נושא ההליכים כאמור וזאת מבלי שמי מהצדדים מודה באיזו מהטענות של משנהו או בקיומה של עילת תביעה;
- ואיל** והסכם פשרה זה כפוף לאישור בית המשפט, והצדדים מסכימים כי רק אישור סופי וחלוט של הסכם הפשרה, על כל מרכיביו, על ידי בית המשפט (או על ידי בית משפט לערעור, ככל שהדבר יידרש), מבלי שיעשו שינויים מהותיים, יחייב אותם, וכי אם בית המשפט (או בית המשפט לערעור, ככל שהדבר יידרש) יתנה את אישור הסכם הפשרה בתנאים שלא יהיו מקובלים על מי מהצדדים, כל צד יהיה רשאי לבטל הסכם פשרה זה, לפי שיקול דעתו הבלעדי והמוחלט, וכל הוראות הסכם פשרה זה יהיו בטלות ומבוטלות.

לפיכך, הוצהר והוסכם בין הצדדים כדלקמן:

הסכם

לי

המבוא להסכם זה מהווה חלק בלתי נפרד ממנו.

כותרות המופיעות בהסכם זה נכתבו לצרכי נוחות בלבד ואין להן תוקף פרשני לענין ההבנות המפורטות בהסכם זה.

לצרכי פשרה בלבד, לסילוק מוחלט של טענות הצדדים ומבלי להודות באיזו מהטענות שהועלו בבקשת האישור ו/או בכתב התביעה, הגיעו הצדדים להסכם פשרה כמפורט להלן, הכפוף לכך שהסכם זה, על כל מרכיביו, יאושר על-ידי בית המשפט, כמפורט להלן. חתימת כל צד ו/או בא כוחו על הסכם זה ו/או על הבקשה לאישור הסדר הפשרה אינה מהווה הודאה או הסכמה לאיזו מטענות הצד השני להסכם.

המטרה

4. מטרתו של הסכם פשרה זה הינה להגיע להסדר כולל וסופי של ההליכים המשפטיים בכל הקשור במישרין או בעקיפין לטענות אשר הועלו במסגרת ת"צ 10221-02-15.

אישור בית המשפט להסכם הפשרה

5. הצדדים יפנו לבית המשפט בבקשה לאישור הסכם פשרה בנוסח המצורף **כנספח "ב"** להסכם פשרה זה, במסגרתה יבקשו מבית המשפט, מבלי להודות בכל טענה ותביעה ובכפוף לאישורו של הסדר הפשרה בפסק דין:

(א) להורות על פרסום הודעה באמצעות ועל חשבון הנתבעת בתוך 14 ימי עסקים ממתן ההחלטה המאשרת את הפרסום, בשני עיתונים יומיים נפוצים, בדבר הגשת הבקשה דנא לפי הוראות סעיף 25(א)3 לחוק תובענות ייצוגיות, ובנוסח המצורף **כנספח א'** להסדר הפשרה (להלן: "**ההודעה הראשונה**");

(ב) להורות על משלוח ההודעה הראשונה כאמור, בצירוף העתק מהבקשה דנא, ליועץ המשפטי לממשלה ולמנהל בתי המשפט, וזאת בהתאם להוראות סעיפים 18(ג) לחוק תובענות ייצוגיות ותקנות 12(ד) ו-16 לתקנות תובענות ייצוגיות;

(ג) להורות כי אם לא תינתן עמדתו של מי מחברי הקבוצה המיוצגת או מי מהגופים המנויים בסעיף-קטן (ב) לעיל, עד למועד שיקבע על ידי בית המשפט הנכבד, ייחשב הוא כמי שאינו מתנגד לאישור הסכם הפשרה, על כל מרכיביו;

(ד) לקבוע כי בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה המיוצגת, הסכם הפשרה הוא ראוי, הוגן וסביר, וכי סיום ההליך בהסדר פשרה הוא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת ובענייני התובענה בנסיבות העניין;

(ה) להורות, בשל הטעמים המיוחדים שיפורטו להלן, כי בנסיבות העניין מתייתר הצורך במינוי בודק, כאמור בסעיף 19(ב)1 לחוק תובענות ייצוגיות;

(ו) בחלוף 45 ימים ממועד פרסום ההודעה הראשונה, ליתן תוקף להסכם כפסק דין בתובענה ייצוגית (להלן: "**פסק-דין**"), ובמקביל להורות על פרסום הודעה שנייה לציבור - בשני עיתונים יומיים נפוצים, לפי הוראות סעיף 25(א)4 לחוק תובענות ייצוגיות, בנוסח שיוגש ע"י הצדדים לאישורו של בית המשפט הנכבד (להלן: "**ההודעה השנייה**");

(ז) לקבל את המלצת הצדדים, כמפורט להלן, בכל הנוגע למתן גמול לתובעת ושכר טרחה לבאי כוחה.

6. הבקשה תיתמך בתצהירי הצדדים ובאי-כוחם, כנדרש בסעיף 18(ב) לחוק תובענות ייצוגיות ובתקנה 12(ב) לתקנות.

הסדרה עתידית

7. לצרכי פשרה בלבד, לפי סעיפים 18 ו-19 לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 (להלן – "**החוק**"), למיצוי ויתור וסילוק סופי ומוחלט ובלתי חוזר של התובעת וכל חברי הקבוצה של כל הטיעונים,

הטענות ועילות התביעה הישירות והעקיפות כלפי אופטיקה הלפרין או מי מטעמה, אשר נזכרו בבקשת האישור ובכתב התביעה ואו בהחלטת האישור (להלן: "הטענות המיושבות"), ומבלי שהדבר יהווה הודאה בטענות העומדות ביסוד התובענה, עובדים אשר אינם בעלי רישיון אופטומטריה כדין מאת משרד הבריאות **לא יבצעו בדיקות ראייה** ללקוחותיה של הנתבעת. הצדדים הסכימו, כי הסדר זה ייכנס לתוקפו בתוך שלושה חודשים ממועד אישור הסכם הפשרה על-ידי בית המשפט הנכבד, וזאת על מנת לאפשר לנתבעת תקופת היערכות סבירה ליישום ההסדרה העתידית הנ"ל.

8. אין באמור בסעיף 7 לעיל, כדי לגרוע מזכותה של הנתבעת ככל שקיימת או שתהיה קיימת בעתיד לפי הדין לבצע בדיקות ראייה בכל דרך חוקית.

פיצוי לציבור

9. נוסף על האמור לעיל, תמורת מיצוי, ויתור וסילוק סופי ומוחלט ובלתי חוזר של התובעת וכל חברי הקבוצה על כל הטענות המיושבות, כהגדרתן לעיל, כלפי אופטיקה הלפרין, וכלפי כל אדם או גוף מטעמה, מבלי להודות בחריגה מאיזו מהוראות הדין בפעילותה של הנתבעת בנוגע להעסקת עובדיה בבדיקות ראייה, ובכפוף לאישור הסכם פשרה זה על-ידי בית המשפט (או על ידי בית משפט לערעור, ככל שהדבר נדרש), מתחייבת הנתבעת להעניק פיצוי בשווי מינימלי סופי ומוחלט של **10,800,000 ש"ח** (במילים: עשרה מיליון ושמונה מאות אלף ש"ח) (להלן – "סכום הפשרה"), בדרך שתפורט להלן.

10. סך של 8,200,000 ש"ח יוענק לציבור, באופן בו כל לקוח אשר ירכוש מסגרת למשקפיים (ראייה או שמש אופטי) באחד מסניפי אופטיקה הלפרין, יהיה זכאי לרכוש עדשות משקפיים מסוג 1.56 בסכום של 20 ₪ בלבד, במקום הסך של 211 ₪, אשר הינו עלותן של אותן עדשות ללקוח. באופן ששווי ההטבה ללקוח יסתכם בסך של 191 ש"ח (להלן – "מרכיב הפיצוי הראשון"). מדובר בעדשות בחתך 1.56, שהינן עדשות איכותיות, נפוצות ביותר, אשר משמשות חלק נכבד ביותר של קהל הלקוחות של הנתבעת ונותנות מענה הולם למרבית האוכלוסייה, ולפיכך דווקא עדשות אלה נבחרו לצורך הסכם הפשרה זה. עדשות מסוג זה הן בעלות העובי הנפוץ ביותר בטווח המספרים הנפוץ, והן בעלות תקינה אירופאית ואישור ה-FDA. שווי הכולל של מרכיב הפיצוי הראשון יהיה הסך של **8,200,000 ש"ח**.

11. חברי מועדון הלקוחות של הנתבעת יעודכנו על אודות ההטבה בדיוור ישיר באמצעות מסרון או דואר אלקטרוני.

12. הצדדים יבקשו להבהיר בעניין זה כי הנתבעת היתה מוכנה לספק את העדשות ללא כל תמורה ובכך להגדיל את סכום ההטבה ללקוח לסך של 211 ש"ח, אך לאחר דין ודברים בין הצדדים, ולפי המלצת כב' המגשר – השי' בדימוס יצחק ענבר, סבורים הצדדים כי נכון שיגבה **תשלום סמלי** עבור העדשות וזאת כדי למנוע ניצול לרעה של ההטבה או ניצול ההטבה על ידי לקוחות שלא יעשו שימוש בפועל בעדשות שיסופקו להם (בהעדר עלות כלשהי עבורם).

13. עוד יובהר, כי במסגרת הליך הגישור בפני כב' השופט בדימוס יצחק ענבר, הציגה הנתבעת לכב' המגשר ולכ"כ התובעת נתונים סטטיסטיים וכן עמדו הצדדים על הקשיים הכרוכים בבדיקת

- הנתונים ובכלל זה אימות מלוא הפרטים לצורך כימות מספר חברי הקבוצה בהתחשב בנתונים שהוצגו הרי שהסך הכולל של סכום ההסדר (10,800,000 ₪) מהווה להערכת הצדדים פיצוי נאות המתחלק ברובו הגדול ללקוחות ובחלקו לציבור ומשקף פיצוי בסך של כ-150 ₪ ללקוח.
14. מרכיב הפיצוי הראשון לחברי הקבוצה יוענק במשך תקופה של 36 חודשים אשר יחלו במועד אישור הסכם פשרה זה על-ידי בית המשפט הנכבד, או עד למימושו המלא של מרכיב זה, לפי המוקדם.
15. ככל שבתום 12 חודשים ממועד אישור הסכם הפשרה יתברר לנתבעת כי היקף ניצול מרכיב הפיצוי הראשון בתקופה זו היה נמוך מ- 30% מסך כל מרכיב הפיצוי האמור תהא הנתבעת רשאית ליתן הטבה נוספת על מוצר נוסף (להלן - "המוצר הנוסף") אשר יסופק ללא תמורה או בתמורה סמלית לחברי הקבוצה, כאשר שווי ההטבה יחושב כפער שבין העלות הממוצעת ללקוח של המוצר הנוסף ב-6 החודשים שקדמו לתחילת מתן ההטבה האמורה ובין התמורה הסמלית אותה תגבה הנתבעת מהלקוח בגין המוצר הנוסף, אם בכלל. הנתבעת תודיע על תחילת מתן ההטבה למוצר הנוסף לבי"כ התובעת לרבות הפרטים אודות העלות הממוצעת ללקוח של המוצר הנוסף, המחיר שתגבה עבורו הנתבעת כחלק ממטן ההטבה ושווי ההטבה לכל לקוח, אשר ייתמכו בתצהיר ערוך כדין.
16. **ככל שבחלוף 36 חודשים ממועד אישור הסכם הפשרה לא ימומש מלוא מרכיב הפיצוי הראשון, תעביר הנתבעת, בתוך 45 יום, תשלום בשיעור מרכיב הפיצוי הראשון שלא מומש לקרן שהוקמה מכוח סעיף 27 לחוק.** הנתבעת תמציא לבי"כ התובעת ולבית המשפט אישור רו"ח על העברת הסכום לקרן.
- מרכיב הפיצוי השני – תרומה לציבור**
17. סך של 2,600,000 ש"ח מתוך סכום הפשרה כהגדרתו לעיל, יוענק על ידי הנתבעת בדרך של תרומה לעמותות המסייעות למשפחות מעוטות יכולת, לחיילים ולחולים (להלן – "מרכיב הפיצוי השני"). מרכיב הפיצוי השני יוענק לעמותות הבאות:
- (א) עמותת פתחון לב, ע"ר 580328839
- (ב) עמותת ארגון לתת – סיוע הומניטרי ישראלי, ע"ר 580294940
- (ג) קרן לבי"י האגודה למען החייל, ע.ר. 580004307
- (ד) רפואה וחיים ע.ר. 580096709
- (ה) נותנים תקווה ע.ר. 580424539
18. התרומה לעמותות תבוצע בדרך של הנפקת שוברים ייעודיים, בסך של 300 ש"ח כל אחד, בתוקף ל- 12 חודשים ממועד כל הנפקה (להלן – "שוברי התרומה"), למימוש בסניפי אופטיקה הלפרין. שוברי התרומה יהיו ניתנים למימוש חופשי כולל כפל מבצעים (אך למעט מבצע יום העצמאות ומבצע סוף השנה [שמתיקיים במהלך חודש דצמבר]).

19. בכל תקופת ההטבה, בין כלל המשקפיים אותם תציע הלפרין בסניפיה, יהיו אף משקפי ראייה במחיר של עד 300 ש"ח, כך שבשוכרים שיחולקו ניתן יהיה לרכוש משקפי ראייה שמחירם הינו עד 300 ש"ח ללא תשלום כלשהו או לעשות בהם שימוש כזיכוי לרכישת מוצרים יקרים יותר.
20. בנוסף, כל לקוח שירכוש משקפיים באמצעות שובר התרומה (בין אם יבחר לרכוש משקפיים ממותג שניתן לרכוש במחיר השובר ובין אם יבחר לעשות שימוש בשובר, להפחתת הסכום בקניית משקפיים ממותג יקר יותר, שעליו תהיה תוספת מחיר) יהיה זכאי בנוסף וללא כל תשלום לביצוע בדיקת ראייה.
21. זה המקום לציין, שעלות בדיקת עיניים אצל הנתבעת ללקוחות שלא מזמינים משקפי ראייה (היינו – ללקוח שלא משלם, לצד הבדיקה, בגין רכישת משקפיים) – היא 250 ש"ח. כך שלמעשה הטבה זו, של בדיקת עיניים ללא עלות, מגלמת הטבה כספית נוספת לציבור בסך כולל של 2,166,666 ₪ (8,666 שוברים כפול 250 ₪), ויש בכך כדי להעלות את שווי ההטבה לציבור מסך של 10,800,000 ₪ כאמור, עד לסך פוטנציאלי כולל של 12,966,666 ₪.
22. שוברי התרומה יימסרו לעמותות, בשתי פעימות: מחצית מהשוברים תימסר בתוך 60 ימים מהמועד בו ינתן פסק הדין המאשר את הסדר הפשרה (להלן – "הפעילה הראשונה"); ומחצית נוספת תימסר לעמותות 12 חודשים לאחר מכן. הנתבעת תמסור לבי"כ התובעת דוגמת השוברים לפני חלוקה לציבור.
23. העמותות יחלקו את השוברים על-פי שיקול דעתן, ואלו יהיו ניתנים למימוש במשך 12 חודשים ממועד הנפקתם. ככל שאחת מן העמותות לא תהיה מעוניינת בקבלת השוברים, הם ימסרו לעמותות אחרות המנויות לעיל.
24. ככל שבסיום הפעילה הראשונה (חלוף תקופת המימוש) לא ימומשו מלוא השוברים שחולקו בפעילה זו, אזי השוברים שלא מומשו יונפקו מחדש במסגרת הפעילה השנייה ויתוספו אליה. ככל שבסיום הפעילה השנייה לא ימומשו מלוא השוברים, אזי יתרת השוברים שלא מומשה תתווסף למרכיב הפיזיו הראשון, באופן בו יגדל מרכיב הפיזיו הראשון בשיעור השוברים שלא מומשו (כאשר כאמור מרכיב הפיזיו הראשון שלא ימומש בסוף התקופה למימושו כאמור לעיל, יועבר לקרן בתוך 45 יום).
25. בסוף כל פעימה, הנתבעת תמציא לבי"כ התובעת ולבית המשפט הנכבד אישור רו"ח בדבר מימוש בפועל של השוברים שחולקו, ורק מימוש שוברים בפועל, כאמור, בחנויות של הנתבעת, ייחשב למימוש ההטבה.
26. בהתאם לכללים שנקבעו בפסיקה המקובלת בעניין תרומות לעמותות כפיצוי במסגרת הסכם פשרה בתובענה ייצוגית, ובכלל זאת ת"צ (חי') 29191-09-13 **נדב אבידור נ' שטראוס גרופ בע"מ** – הצדדים ובאי כוחם מצהירים (הצהרה שנתמכת בתצהירים המצ"ב), כי אין להם קשר כלשהו לעמותות הנ"ל או למי מהן. כמו כן, אופטיקה הלפרין מצהירה כי ההטבה המוצגת לעיל, לא תוצג על ידה כ"מבצע" או כ"מקדם מכירות" וכי יובא לידיעת הלקוחות כי מדובר בהטבה הניתנת במסגרת הסדר פשרה בתובענה ייצוגית. הנתבעת לא תזקוף את הפיזיו כתרומה פילנתרופית שלה.

כל הגופים הנתרמים ימציאו, כתנאי לקבלת התרומה, אישור ניהול תקין תקף למועד קבלת התרומה.

27. סכום הפשרה הינו סופי וכולל ומלבדו לא ישולם על ידי הנתבעת כל סכום אחר או נוסף.
28. היה ובית המשפט הנכבד לא יאשר את הסדר הפשרה, מכל סיבה שהיא, יהיה הסדר הפשרה בטל ומבוטל וחסר תוקף משפטי כאילו לא נחתם. האמור בהסדר הפשרה לא יזקף לחובת או לטובת מי מהצדדים ולא יוכל לשמש כראיה בהליך המשפטי.

הגדרת הקבוצה

29. בכלל הגדרת הקבוצה המנויה לעיל, יבואו כלל הלקוחות אשר גורם מטעם הנתבעת שאינו אופטומטריסט מוסמך כדין ביצע בהם בדיקות עיניים החל מ-7 השנים שקדמו לבקשת האישור וכלה במועד מתן פסק הדין המאשר הסכם פשרה זה, לרבות מי שרכש מוצר כלשהו על בסיס תוצאות הבדיקה.

ויתור סופי ומעשה בית דין

30. בכפוף לאישור הסכם הפשרה על ידי בית המשפט (או על ידי בית משפט לערעור, ככל שהדבר נדרש), התובעת, באי כוחה, חברי הקבוצה, וכל אדם או ישות מטעמם, מסלקים ומוותרים באופן סופי ובלתי חוזר, כלפי הנתבעת, נושאי משרה בה, עובדיה, דירקטורים שלה, וכל תאגיד קשור אליה, על כל הטענות, הטענות, הסעדים ועילות התביעה הקיימות להם או שעשויות להיות להם בקשר עם הטענות המיושבות.
31. בכפוף לאישורו על ידי בית המשפט (או על ידי בית משפט לערעור, ככל שהדבר נדרש), התביעה האישית תידחה והסכם פשרה זה ייצור מעשה בית דין לטובת הנתבעת בקשר עם כלל הטענות המיושבות.
32. למען הסר ספק, כחלק ממעשה בית דין, התובעת, באי כוחה ומי מטעמם, יהיו מנועים ומושתקים מלהגיש תביעה אישית או בקשה לאישור תביעה ייצוגית, או כל תביעה אחרת, בקשר עם כל אחת מהטענות המיושבות.
33. חברי קבוצה שיבקשו לפרוש מן הקבוצה ואשר בקשתם תאושר על ידי בית המשפט הנכבד, לא יהיו זכאים לפיצוי על פי הסכם הפשרה ולא יחול ביחס אליהם מעשה בית דין (מבלי לגרוע מכל טענה אחרת).

ביטול ההסכם

34. הצדדים מסכימים כי אישור סופי וחלוט של הסכם הפשרה, על כל מרכיביו (למעט ההוראות הנוגעות לתשלום הוצאות, גמול ושכר טרחה למבקש ובאי כוחו), על ידי בית המשפט (או על ידי בית משפט לערעור, אם רלוונטי), מבלי שנעשו שינויים מהותיים, הוא תנאי מוקדם להסכם פשרה זה. אם בית המשפט (או בית משפט לערעור, אם רלוונטי) לא יאשר את הסכם הפשרה או יתנה את אישור הסכם הפשרה בתנאים שלא יהיו מקובלים על מי מהצדדים, כל צד יהיה רשאי לבטל הסכם פשרה זה, לפי שיקול דעתו הבלעדי והמוחלט, וכל הוראות הסכם פשרה זה יהיו בטלות ומבוטלות.

35. במקרה שבו 50 או יותר מחברי הקבוצה יבקשו לאחר חתימת הסכם זה לפרוש מהקבוצה ופרישתם תאושר על ידי בית המשפט הנכבד, תהיה רשאית הנתבעת להודיע על ביטול הסכם הפרשה וזאת בתוך 30 ימים ממועד החלטת בית המשפט הנכבד על אישור פרישה כאמור, ובמקרה כזה הסכם הפרשה יהיה בטל וההליך יימשך כסדרו.
36. אם הסכם פרשה זה יהפוך למבוטל ובטל בנסיבות כאמור, או בנסיבות אחרות שלא הוזכרו בהסכם זה, הצדדים מתחייבים בזאת שלא לעשות כל שימוש בהסכם פרשה זה (או בכל חומרים הקשורים אליו, כולל טיוטות שהוחלפו בין הצדדים) או במה שנקבע בו.
37. במקרה האמור בסעיפים 33-35 לעיל, תחול חובת השבה ביחס לכל הסכומים ששולמו (ככל ששולמו) בהתאם להסכם פרשה זה, לרבות חובת השבת גמול, הוצאות ושכר טרחה מצד המבקש ובאי כוחו, ככל שישולמו כאלו.

גמול לתובעת ושכר טרחה לבאי כוחה

38. הצדדים מסכימים, לפי הצעת המגשר, כבי' השופט (בדימוס) יצחק ענבר, שהועברה אליהם לאחר שהמגשר העמיק בעובדות ובהליכים שנקטו בתיק ולאחר ששמע את הצדדים, כי בכפוף לאישור הסכם פרשה זה על ידי בית המשפט, הגמול למבקש ושכר הטרחה לבאי כוחו ביחד - יהיו בסכום כולל של 2,500,000 ₪ בצירוף מע"מ (במילים: שני מיליון וחמש מאות אלף ש"ח), שיתחלקו כדלקמן:
- (א) הנתבעת תשלם לתובעת גמול בסך של 170,000 ₪ בצירוף מע"מ (להלן: "הגמול").
- (ב) הנתבעת תשלם לבי"כ המייצגים שכר הטרחה בסך של 2,330,000 ש"ח בתוספת מס ערך מוסף (להלן: "שכר הטרחה").
39. הנימוקים אודות גובה שכה"ט והגמול, מפורטים באריכות בבקשה לאישור הסדר זה, שמוגשת בד בבד עימו.
40. בכפוף לאישור בית המשפט הנכבד, הגמול ושכר הטרחה יועברו על ידי הנתבעת בהעברה בנקאית לחשבון בנק בבעלות באי כוח התובעת (להלן: "חשבון הבנק לתשלום הגמול ושכר הטרחה") באופן הבא:
- (א) בתוך 30 יום ממועד בו יתן פסק הדין המאשר את הסכם הפרשה, ישולם מלוא הגמול ו-60% מסכום שכר הטרחה (להלן - "מועד התשלום הראשון").
- (ב) בתוך 12 חודשים ממועד התשלום הראשון תשלם הנתבעת 13.33% מסכום שכה"ט.
- (ג) בתוך 12 חודשים ממועד התשלום השני, תשלם הנתבעת 13.33% מסכום שכה"ט.
- (ד) בתוך 12 חודשים ממועד התשלום השלישי, תשלם הנתבעת את יתרת שכר הטרחה לבי"כ המייצגים בשיעור של 13.33% מסכום שכה"ט.
- (ה) התשלומים יבוצעו בתנאי שעד למועד התשלום הראשון, באי כוח התובעת ימסרו את כל הפרטים והמסמכים הנדרשים על פי בקשת הנתבעת על מנת לבצע את התשלומים, כולל פרטי חשבון הבנק, פטור מלא או חלקי מניכוי מס מרשויות המס, אישור ניהול ספרים,

הנדרשים על ידי הנתבעת על מנת לבצע את תשלומי הגמול, ושכר הטרחה. חשבונית מס כדין בגין שכה"ט תומצא בסמוך לאחר ביצוע כל תשלום.

(ו) הנתבעת ובאי כוחה מכירים בכך ששכום הגמול ושכר הטרחה שישולם להם כפוף לאישור בית המשפט. למען הסר ספק, כניסתו לתוקף של הסכם פשרה זה לא תהיה מותנית בכך שבית המשפט יקבל את המלצת הצדדים באשר לגובה הגמול ושכר הטרחה.

הוראות נוספות

41. הסדר הפשרה המלא יפורסם באתר האינטרנט של הנתבעת. כל עלויות הפרסום, ובכלל, כל העלויות הכרוכות ביישומן ו/או בקידומו של הסכם זה, לרבות פרסומו ומילויין של כל הוראות בית המשפט הנכבד, ישולמו ויבוצעו במלואן ע"י הנתבעת. כמו כן, הנתבעת תישא בכל אגרת בית משפט ששולמה ו/או תשולם ואשר לא תוחזר/הוחזרה במלואה למבקש ע"י גזברות בית המשפט הנכבד.
42. כל צד יישא בתשלום המיסים החלים עליו, ככל שחלים.
43. הנתבעת תישא בעלויות הכרוכות בפרסום הודעות בעיתונות ביחס להסכם פשרה זה.
44. הנתבעת תישא בתשלום האגרות ככל שיחולו ובכל ההוצאות הכרוכות ביישומן של הסכם זה.
45. הסכם פשרה זה מהווה פשרה ויישוב של טענות שנויות במחלוקת. שום פעולה של הצדדים לו, או מי מהם, בין בעבר ובין בקשר להסכם פשרה זה לא תיחשב או תתפרש כ: (א) הודאה באמיתות או באי-אמיתות של איזו מהטענות שהועלו; או (ב) הכרה או הודאה על ידי מי מהצדדים בכל אשמה או אחריות שהיא כלפי הצד האחר או כלפי צד שלישי כלשהו.
46. הסכם פשרה זה כולל, מבטא וממצה את כל התנאים עליהם הוסכם בין הצדדים. כל הבטחה, הצהרה, הסכם בכתב או בעל פה, התחייבות או מצג שניתנו או בוצעו על ידי הצדדים לפני חתימת הסכם פשרה זה, ואשר אינם מצוינים בו במפורש, מוכרזים בזאת כבטלים ומבוטלים ואין בהם להוסיף, לגרוע או לשנות מההתחייבויות והזכויות הקבועים בהסכם פשרה זה או הנובעים ממנו, והצדדים לא יהיו כבולים בהם.
47. כל תיקון להסכם זה יהיה בכתב וייחתם על ידי הצדדים לו. תיקון שלא נעשה בכתב ונחתם כאמור על ידי הצדדים להסכם לא יהיה תקף.
48. התובעת ובאי כוחה מצהירים כי מלבד הגמול ושכר הטרחה, הם לא קיבלו ולא יקבלו כל סכומים או טובת הנאה נוספים מהנתבעת.
49. כל צד מצהיר כי יש לו את מלוא הסמכות לחתום על הסכם פשרה זה ולהוציא לפועל, וכי האדם או האנשים אשר חותמים בשמו מוסמכים כדין לעשות כן.
50. כל צד ינקוט צעדים הנוצצים באופן סביר על מנת לקיים את מטרות הסכם פשרה זה.
51. הסכם פשרה זה לא נועד להעניק כל זכויות לאנשים שאינם צד להסכם פשרה זה, מלבד לעניין ויתור סופי ומעשה בית דין.

52. ניתן לחתום על הסכם פשרה זה במספר עותקים, אשר כל אחד מהם ייחשב העתק מקורי. החלפת הסכם פשרה שנחתם במלואו (בעותקים או באופן אחר) בתשדורת אלקטרונית, בקובץ PDF או במקסימיליה תזויה מטפקת על מנת לחייב את הצדדים להסכם זה.
53. הסכם זה ייכנס לתוקפו באופן מיידי, בכפוף לאישורו על-ידי בית המשפט, ויבוצע בהתאם להסדרים המפורטים בו.
54. כל מחלוקת ו/או אי הסכמה בין הצדדים בכל עניין בנוגע ו/או בקשר עם הסכם פשרה זה, יהיו כמפים לסמכות השיפוט הבלעדית של בית המשפט המוסמך במחוז תל אביב-יפו בישראל.
55. הסכם זה יפורש על פי הוראות הדין בישראל ויהיה כפוף להוראותיו.

לראיה, חתמו הצדדים מטה, היום 22 מרץ 2023

 ע"י יגל יאן כהן ב"כ הנתבעת	 ע"י אמיר דולב ע"י נמרוד גרוך ב"כ המייצגים	 ע"י יגל יאן כהן ב"כ הנתבעת	 ע"י אמיר דולב ע"י נמרוד גרוך ב"כ המייצגים
---	--	--	--

חתימת קיום

1. הריני לאשר כי הסכם פשרה זה נערך במסגרת חליף גישור שהתנהל לפני ואני מקיים הסדר זה בחתימתי על פי הוראות תקנה 9(א) לתקנות בתי המשפט (גישור) התשנ"ג-1993.
2. לאחר שעיינתי בחומר הרלבנטי וקיימתי התדיינות עם הצדדים, נערכה הפשרה וגיבשנו יחדיו את עיקריה. בהמשך לכך, באי כוח הצדדים ניסחו את ההסדר והעבירו אותו לעיוני.
3. לחבנתי ההסדר, לרבות שיערי הגמול והשכ"ט המומלצים, הוא ראוי וחוגן ומשקף את הסיכויים והסיכונים של הצדדים במסגרת הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.

השופט (בדימוס) יצחק ענבר

מנשר

תאריך החתימה על הבקשה: 10.4.2024
 המועד האחרון להגשת הבקשה: 10.4.2024

רע"א 1394/24
 בפני כב' השופט עופר גרוסקופף

בית המשפט העליון
 בירושלים

בעניין שבין: אופטיקה הלפרין בע"מ, ח.פ. 512507229

מרחוב אהרונוביץ' ראובן 2 בני ברק 5137701
 ע"י ב"כ עו"ד אמיר דולב ואו יוסי אטינגר ואו אחי
 ממושרד מיתר | עורכי דין
 מדרך אבא הלל סילבר 16, רמת-גן 5250608
meitar@meitar.com
 טל': 03-6103100; פקס: 03-6103111

וע"י עו"ד יגאל כהן ואו בן ציון צדוק ואח'
 מרחוב יגאל אלון 94 א' (אלון 1) קומה 31 תל אביב
 טל': 03-6138510; פקס: 03-6131370

- נגד -

כוכב זיס, ת.ז. 033198227

ע"י ב"כ עו"ד סקברר - גרון, משרד עורכי דין ונוטריון
 מרחוב כנרת 5, מגדל ב.ס.ר. 3, בני ברק
office@s-g-law.com
 טל': 03-6006022; פקס: 03-6006055

המבקשת

בקשה מוסכמת מטעם הצדדים

בהמשך לדיון שהתקיים בפני בית המשפט הנכבד ביום 3.4.2024 ולהערות בית המשפט הנכבד במהלך הדיון ביחס להסדר הפשרה מושא ההליך, מתבקש בזאת בית המשפט הנכבד, על-ידי הצדדים, אופטיקה הלפרין בע"מ (להלן – "המבקשת"), וכוכב זיס (להלן "המשיבה"), לאשר את הסדר הפשרה בשינויים המפורטים בבקשה זו, אליהם הגיעו הצדדים בהכוונת בית המשפט הנכבד ובסיועו, וליתן לו תוקף של פסק דין.

אלו נימוקי הבקשה:

1. בדיון שהתקיים בפני בית המשפט הנכבד ביום 3.4.2024, הצביע בית המשפט הנכבד על מספר קשיים הקיימים בהסדר הפשרה.
2. במהלך הדיון, בעזרתו ובהנחייתו של בית המשפט הנכבד, הגיעו הצדדים להסכמות בדבר ביצוע תיקונים בהסדר הפשרה, אשר ירפאו את הקשיים עליהם הצביע בית המשפט הנכבד בהסדר הפשרה.
3. בית המשפט הנכבד הורה לצדדים להעלות את השינויים המוסכמים שהובאו בפניו על הכתב, ומכאן בקשה זו לאישור הסדר הפשרה בשינויים האמורים.
4. ואלו השינויים המבוקשים:
5. פיצוי לציבור – חלף מרכיב הפיצוי הראשון, כהגדרתו בהסדר הפשרה, המפורט בסעיפים 10-16 להסדר הפשרה, תעביר המבקשת סך של 4,100,000 ש"ח לטובת הקרן שהוקמה מכוח סעיף 27

לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 (להלן – "החוק"). הסכום האמור יועבר על-ידי המבקשת בארבעה תשלומים שווים. התשלום הראשון, בסך של 1,025,000 ש"ח יועבר על-ידי המבקשת בתוך 12 חודשים ממועד מתן תוקף להסדר הפשרה על-ידי בית המשפט הנכבד, ושלושת התשלומים הבאים, באותו השיעור כל אחד, יועברו בתום כל 12 חודשים ממועד התשלום שקדם להם. סכומים אלו לא יישאו ריבית והצמדה. הנתבעת תמציא לב"כ התובעת ולבית המשפט אישור רו"ח על העברת כל סכום לקרן, בסמוך לאחר ביצועו.

6. במרכיב הפיצוי השני, כהגדרתו בהסדר הפשרה, וכמפורט בסעיפים 17-25 להסדר הפשרה, יחולו השינויים הבאים:

- (א) השוברים שייתרמו לעמותות יהיו בסך של 500 ש"ח כל אחד;
- (ב) שוברי התרומה יימסרו לעמותות כדלקמן: שליש מהשוברים יימסר בתוך 60 ימים מהמועד בו ינתן פסק הדין המאשר את הסדר הפשרה; שליש נוסף (בתוספת כל סכום שלא מומש) יימסר לעמותות 12 חודשים לאחר מכן; היתרה שטרם מומשה תימסר לעמותות 12 חודשים לאחר מכן. המשיבה תחיה רשאית להקדים מסירת שוברים או להגדיל את סכומם בהתאם למימוש בפועל;
- (ג) ככל שבסוף התקופה לא ימומש בפועל מלוא מרכיב הפיצוי השני, מלוא סכום היתרה שלא מומש יועבר על ידי המשיבה לקרן שהוקמה מכוח סעיף 27 לחוק.

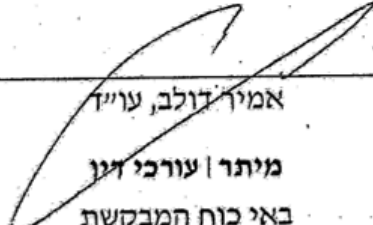
7. גמול למשיבה ושכר טרחה לבאי כוחה: בגמול ובשכר הטרחה, המפורטים בסעיפים 37-38 להסדר הפשרה, יחולו השינויים הבאים:

- (א) הגמול למשיבה ושכר הטרחה לבאי כוחה ביחד - יהיו בסכום כולל של 1,590,000 ש"ח בצירוף מע"מ;
- (ב) המבקשת תשלם למשיבה גמול בסך של 70,000 ש"ח בצירוף מע"מ (ככל שחל) (להלן: "הגמול");
- (ג) המבקשת תשלם לב"כ המייצגים שכר טרחה בסך של 1,520,000 ש"ח בתוספת מס ערך מוסף (להלן: "שכר הטרחה").
- (ד) בתוך 30 יום מהמועד בו ינתן פסק הדין המאשר את הסדר הפשרה, ישולם מלוא הגמול ו-50% מסכום שכר הטרחה;
- (ה) 15% משכר הטרחה ישולמו 12 חודשים לאחר תשלום המחצית הראשונה של שכר הטרחה (להלן – "התשלום השני"), 15% נוספים ישולמו 12 חודשים לאחר מועד התשלום השני, ויתרת שכר הטרחה (20%) תשולם במועד סיום העברת התשלומים לקרן. כל תשלומי שכר הטרחה יישאו ריבית והפרשי הצמדה החל ממועד פסק הדין ועד למועד תשלומם בפועל.

8. יתר הוראות הסדר הפשרה (שצורף כנספח 2 לבקשת רשות הערעור), יותרו ללא שינוי.
9. אשר על כן, מתבקש בית המשפט הנכבד לחוות כאמור ברישא לבקשה זו, ולאשר את הסדר הפשרה.

שחר סקברר, עו"ד
סקברר גרון, עורכי דין ונוטריון
באי כוח המשיבה

אמיר דולב, עו"ד
מיתר | עורכי דין
באי כוח המבקשת